

בס"ד | גליון 48 | תמוז תש"ע מחיר: 25 ש"ח

כלים שלובים

כתב עת לענייני נישואין, חינוך ומשפחה

המתקת מי מריבה

הרב אלימלך למדן

גירושין - משבר או צמיחה

פרופ' קלייר רבין

זוגיות במבחן

הרב אהרון לפידות

מוקד י.נ.ר. 1-700-5000-65

המוקד הארצי התנדבותי להפניות לייעוץ אישי, זוגי ומשפחתי

תוכן עניינים:

- 3 תורפיה - המתקת מי מריבה - הרב אלימלך למדן
- 4 חשוב לדעת - נישואין שחוקים - הרב מאיר לנקרי
- 5 גשר לקשר - גירושין - משבר או צמיחה? - פרופ' קלייר רבין
- 6 יש לי מושג - עוגן להצלה - מאיר שמעון עשור
- 8 משפחה במחקר - מתגשרים - דר' סוזן זיידל
- 9 סיפור משפחתי - להיבנות מתוך האובדן - גב' הילה בן ישי
- 10 קשר משפחתי - זוגיות במבחן - הרב אהרון לפידות
- 11 חינוך לחיים - ילדים להורים גרושים - מר יגאל לשם
- 13 משולחננו של מנחה - נישואין בזמן - מר ציון בניטה
- 14 רציתי לשאול - לפעמים חלומות לא מתגשמים - הרב אליהו בן סימון
- 15 נעים להכיר - עמותת בת מלך

כתב העת יוצא לאור ע"י איגוד י.נ.ר - יועצי נישואין רבניים בישראל (ע"ר)

מנכ"ל: ט"ר מאיר שמעון עשור
עורכת: טל נחום

ע.משנה: הרב אליהו בן סימון
העלון בפיקוח הועדה הרוחנית של איגוד י.נ.ר: בית הדין "חוקת המשפט" בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א.

יועץ משפטי איגוד י.נ.ר:

עו"ד הרב משה רובינשטיין, ט"ר
עיצוב גרפי: אורלי קיים, סטודיו

א.וקיי: טל' 050-5830047

הדפסה: מפעלי המקור בע"מ

הפצה: חברי איגוד י.נ.ר, מנויים לעלון, כתי דין רבניים, מועצות דתיות, מוסדות וארגונים ולכנטיים ודוכני עיתונים.

כתובת המערכת: איגוד י.נ.ר - יועצי נישואין רבניים בישראל (ע"ר) ת.ד. 34351 ירושלים מיקוד 91343 טל': 02-6321600

פקס: 02-6422432

כתובתנו באינטרנט:

WWW.YNR.ORG.IL

דוא"ל: igud@ynr.org.il

ניתן להעביר מאמרים לפרסום.

דעתכם חשובה לנו!

אם יש לכם רעיונות לשיפור או נושאים שהייתם רוצים לקרוא עליהם, וכל הארה והערה אחרת, נשמח לשמוע מכם.

igud@ynr.org.il

בחברת זו ישנם מאמרים תורניים והיא טעונה גניזה.

בית הוראה ובית דין צדק לממונות
בפיקוח ביה"ד חקת המשפט
ברשות גאב"ד הרה"ג אלחנן פרץ שליט"א
בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א

מענה הלכתי לשאלות בכל שעות היום
על ידי רבנים מוסמכים
בית דין ובתי הוראה זמינים בכל רחבי הארץ
פורום לשאלות ותשובות

www.mishpat-ivri.co.il

קורס להכשרת מפקחי מקוואות
ברשות הרה"ג אליהו אלחרר שליט"א, רב העיר מודיעין, בשיתוף "מעין הטוהר" וביה"ד הארצי למקוואות בשיתוף הרה"ל בפיקוח ביה"ד "חקת המשפט" בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א

הקורס יכשיר את הלומדים מבחינה הלכתית תוך התנסות מעשית וראיית הדברים בפועל והבנת הסוגיות שמתעוררות לעת האחרונה, כמו כן יכשיר את הלומדים לבחינות המתקיימות ברבנות.

לפרטים והרשמה: 02-6321603

בוררים כהלכה
הקורס מיועד לאנשי ציבור וקהילה המעוניינים לקבל ידע וכלים לביצוע הליכי בורות לפי ההלכה היהודית וחוק הבוררים התשכ"ח

02-6321603

כלים שלובים

כתב עת לענייני נישואין, חינוך ומשפחה

עדיין אינך מנוי?

באפשרותך להצטרף למנויי העלון ולקבלו במשך שנתיים ישירות לביתך בעלות סימלית של 140 ₪ בלבד. בהצטרפותך כמנוי הנך תורם ומסייע לחיזוק מוקד י.נ.ר - המוקד הארצי ההתנדבותי ליעוץ אישי, זוגי ומשפחתי. בנוסף לכך מזכה המנוי בקבלת ייעוץ בתחום הנישואין והמשפחה למשך כל תקופת המנוי (שנתיים) ללא תשלום נוסף. הייעוץ ניתן על ידי מתמחים בתחום הנישואין והמשפחה.

למנויים, הרשמה ופרסום: 02-6321603

המתקת מי מריבה

מ'גלות' ל'גאולה' בקן המשפחה

הרב אלימלך למדן, מח"ס "תורפיה" 03-6181916
www.torah-therapy.com 0549-955538

הניסיונות הקשים ביותר לשלום הבית הם המריבות הפורצות לעיתים בין בני הזוג. מתוך אווירה של שקט ושלווה מגיעים בני הזוג לסערה רגשית וקולות מוגברים. מה שעשוי להתחיל בתמימות כחילוקי דעות סבירים וכמחלוקת לשם שמים, יכול להידרדר למריבה המרחיקה את השניים זה מזה. התהליך כואב ומתסכל ומעלה שאלות קשות. אחת מהן בהחלט יכולה להיות: למה ה' עושה לי את זה?

עושה את שלו והרוחות נרגעים עד שבני הזוג בהדרגה חוזרים לשגרה. אך הטעם המר נותר בלב, ועל כן אין הפיוס מלא. הפתרון לסילוק המשקעים הוא: לדבר ולשוחח על מה שקרה. רצוי שהצד האמיץ יותר לא ימתין הרבה, אלא יקום ויגלה את הכאב שבלבו. דווקא חשיפת הרגש הכואב חשוב בשלב זה ולא חזרה על תוכן המריבה. אין זה קל למי שנפגע לספר לפוגע עד כמה הוא פגוע, ללא שחזור וטוען את טענות הצדק לשיטתו. אך התנהגות שכזו היא שתיבה את ה"נס" הגדול: הקשר בין השניים חוזר להיות עמוק ונקי מרגשות הכעס והכאב.

לחוות את הנס של המתקת 'מי המריבה' בין איש לאשתו זה לחוות גאולה פרטית. ככל שזוכים בני הזוג לחזור ולפתח מיומנות בתהליך הזה, חוזרת השכינה לשהות בבית יותר ויותר. במקביל לחיזוק הקשר ושלום הבית הפרטי, חוזרת השכינה לכלל ישראל ומתקרבים באמת לגאולה הכללית, שתבוא בעז"ה במהרה בימינו, אמן!

מעט וימותו בצמא. השינוי ברגשות הוא קיצוני: השמחה מהצלת ה' בים סוף, והשלווה הבאה בעקבות הגאולה הגדולה, פתאום נעלמו. זהו ביטוי לחורבן הקשר הקדוש עם ה' ובמצב ירוד כזה אין שום קשר של חיות, אהבה ושמחה. מה שנותר מן הקשר של תקופת הגאולה הינו כעת טענות מתוך כעס ורגשות ניצול ומסכנות, החיבור הקדוש נהפך לניתוק של כאב. ואלו התחושות הקשות אותן חווים בני הזוג בעקבות המריבה. יש באפשרותו של כל זוג להחיש את הגאולה ולקצר את הגלות ככתוב "בעיתה אחישנה". המעבר בין מרירות הגלות למתיקות הגאולה תתאפשר כמעשה משה, על ידי זריקת עץ שענפיו מרים, לתוך המים: עצם המריבה היא מרה. הנטייה הטבעית היא להתרחק מהרגש של כעס ופגיעה. על כן מתכנסים שני בני הזוג כל אחד לפינתו ונמנעים מלדבר. יש תקופה של 'מלחמה קרה', תקופת ה-'ברוגז'. כל צד מהרהר אל לבו עד כמה הוא מסכן והצד שמנגד לא צודק. הזמן

מתוקים והעם הרווה בשמחה את צימאוננו. המצב הנפשי של עם ישראל לפני הנס היה מצב של "גלות". כלומר, הם היו רחוקים מהחיבור המחייה עם ה', השכינה הייתה נעדרת. במקום שמחה ואהבה שהם ביטוי לחיי הרוח כשחשים בקרבה אל ה', היו שרויים בבדידות רוחנית, בכעס ובדאגה עד כדי חרדה. אך כשזכו לנס המתקת המים, שוב חזרו להאמין, לחיות בקרבה של "שויתי ה' לנגדי תמיד". המעבר הזה מבחינה נפשית נקרא "גאולה". עד הגאולה הסופית בימות המשיח, נאלצים אנחנו לעבור מגלות לגאולה ושוב לגלות ושוב לגאולה בכדי לתקן את כול מה שנגזר עלינו לתקן. כך גם ברמה הזוגית, יש מצב של גלות וגאולה ושוב גלות ושוב גאולה: המריבה הזוגית, המתפרצת בהפתעה, מקבילה לניסיון של עם ישראל במי מריבה. כשרבים בני הזוג עולים רגשות של ייאוש וכעס בדיוק כפי שחשו בני ישראל כשהאמינו שמי שתמך בהם ונתן להם ולבני ביתם כעת זונח אותם. הרי נדמה להם שעוד

בני ישראל במדבר עברו ניסיונות קשים ב'זוגיות' החדשה עם הקב"ה. הקשר הזוגי החל מאז בא משה בשם ה' והציע להם להתחבר אל ה' דרך תורה ומצוות. ה'שידוך' לא היה קל וחלק. בפרט במדבר, היו ששאלו "למה העלתנו מארץ מצרים למות במדבר הזה?" התשובה הנצחית של משה רבנו הייתה: תראו שהוא יצילכם, רק חזקו ואמצו באמונתכם. אחד הניסיונות הקשים בהם ניסה ה' את עם ישראל על מיד לאחר הניצחון האדיר על המצרים בים סוף. זה היה המבחן הקשה של "מי מריבה". במשך שלושה ימים הלכו במדבר ללא מים. מצבם היה לחוץ מאד, בפרט שלא הייתה שום וודאות שאכן יגיעו למקור מים חיים. לבסוף הגיעו לברכת מים טבעית, אך השמחה האדירה התהפכה לאכזבה צורבת - המים היו מרים! המוות נראה כעת ממש קרוב. הייאוש תקף, והם באו בטרוניה אל משה רבנו ואל ה'. רק לאחר שמשה עשה כדבר ה' והשליך עץ מר למים, נעשה נס, המים נהיו

זה הזמן ללמוד את מה שתמיד רצית

מדינת ישראל
משרד החינוך, התרבות והספורט

הנחיית נישואין ומשפחה

הכשרה להנחיה פרטנית וקבוצתית בשילוב לימודים עיוניים

ועבודה מעשית מודרכת.

02-6321604

ייעוץ נישואין ומשפחה

בחסות היחידה ללימודי המשך, בית הספר לעבודה סוציאלית,

אוניברסיטת בר אילן

הרחבת והעמקת הידע המקצועי תוך שיפור וייעול כישורים

ויכולות בהנחיית יחידים וזוגות.

02-6321604

נישואין שחוקים

על שחיקה בחיי הנישואין - marriage burnout

הרב מאיר לנקרי, מנחה נישואין ומשפחה 0548419070

הייתה זו שעת ערב מוקדמת, גב' ישראלי גררה את רגליה העייפות אל ארון התרופות, בלעה את כדורי האופטלגין האחרונים שנותרו בחפיסה, והתיישבה בכבוד על הספה שבסלון ביתה הנקי ללא רבב. היא עצמה את עיניה בלאות, ראשה הלם בעוז וכל עצמותיה אמרו אנה, כאילו הרגישה כל תא ותא בגופה בתשישות מוחלטת המשועת למנוחה הכרחית. זה זמן רב שהיא חשה כאבי ראש וגב שחברו יחד אל עייפות מתמדת שלא התפוגגה גם לאחר שינה עמוקה. היא מרגישה בודדה במערכה, עול הבית המוטל על כתפיה והמטלות העצומות הכרוכות בתחום עבודתה, חברו יחדיו ומאיימים להטביעה. אם הבחנתם במבט הכבוי בעיניה ושמתם את אנתה, דעו לכם כי גב' ישראלי אינה יחידה. היא סובלת, כרבות כמוה, משחיקה בחיי הנישואין

ציפיות מחודשת. חוסר השלמה מצד בן או בת הזוג או הסביבה הקרובה עלולה לגרום לשחיקה. כאשר בני הזוג מצפים כי חייהם יישארו כפי שהיו בשנה הראשונה להיכרות, עשוי כל שינוי להביא לתחושות

אכזבה, אשמה ופגיעה בערך העצמי. על מנת לצמצם את הפער בין הרצוי למצוי, יש להגדיר ציפיות מחדש, כלומר להעלות את תמונת המצב ואת הקשיים ולדבר עליהם ממקום של אכפתיות וסובלנות. יש לשמוע את הצד השני, ולנסות להגיע לעמק השווה שיהיה לשביעות רצון כולם.

הנהגות אלו יכולות לעזור במידה רבה להתמודדות בנושא השחיקה בחיי הנישואין. יחד עם זאת, במקרים של שחיקה ברמה גבוהה, חשוב לגשת ליעוץ מקצועי המציע מרחב בטוח ומוגן לחשיפת הציפיות והרגשות והתמודדות עם תחושותיהם של בני הזוג. תקשורת טובה מקטינה את אפקט השחיקה בחיי הנישואין ועל כן עבודה משותפת לפיתוח כישורי תקשורת, שיתופיות, יכולת ניהול ופתרון קונפליקטים ומענה על צורכי ליבה בזוגיות, ישפרו בצורה משמעותית את איכות החיים הזוגית ויוריד את רמת השחיקה בחיים.

נתגלו. פעולה מונעת, קלה עשרת מונים מריפוי כאשר המצב כבר התקבע. הבשורות הטובות הן, שאפשר למנוע את השחיקה ולא לתת לה דריסת רגל בחיי הנישואין.

כיצד ניתן להתמודד עם תופעת השחיקה ולמנוע אותה בטרם עת?

מחקרים רבים מצביעים על כך שככל שהקשר בין בני הזוג מגוון ורחב יותר, קטנה השחיקה. שבירת שגרת חיי הנישואין עשויה להתקיים כמעט בכל היבט של הקשר הזוגי: הקצאת זמן איכות לכילוי משותף, טיולים, לימוד בצוותא בנושאים שונים ומעניינים, פיתוח תחביבים משותפים ועוד. בני הזוג צריכים ללמוד לשתף זה את זה בחוויות אישיות ורגשיות שקרו במהלך השבוע וליצור אווירת שיחה חיובית ונעימה. כמו כן, הבעת הערכה כנה למעשיו של בן הזוג עשויה להביא לשיפור תחושתו ולכך שצדדים חיוביים יותר של אישיותו יבואו לידי ביטוי. אין צורך לחסוך במילים טובות. ככל שבני זוג יביעו את הערכתם זה לזו, יגדל הקשר החיובי ביניהם ויתעצם.

בנוסף לכך, כאשר הציפיות מהקשר הזוגי אינן מתגשמות, יש לעבור תהליך של התאמת

בדרך כלל תחושת מרירות גדולה. "מחלת השחיקה" אינה פורצת כתוצאה מחיידק מסתורי, אלא מתפתחת עם הזמן. הגורמים העיקריים לשחיקה יכולים לנבוע מגורמים פיזיים כגון מחסור בויטמינים בסיסיים לצד גורמים סביבתיים המשפיעים על הרגש כגון עומס גבוה של מטלות יומיומיות בתחום הבית והמשפחה, עבודה תובענית בשעות רבות או כל אחריות שהיא מעבר ליכולותיו של אחד מבני הזוג. כמו כן אווירה של חוסר נשיאה בעול מצד בן הזוג, וחוסר שיתופיות ואיזון כוחות בנישואין, עלולה ליצור במוקדם או במאוחר שחיקה.

גם אלמנטים רגשיים כמו ציפיות בסיסיות בחיי הנישואין שלא באו לידי ביטוי ולא מומשו או חוסר בטווי חיבה והערכה, ובמיוחד כשברקע קיימת גם בקורת פוגענית, עלולים לגרום לשחיקה. התרגום המילולי הפשוט של המילה "שחיקה" מאנגלית יוצר את המילים: "להבה נכבית" (burnout), מה שבעצם מגדיר בשתי מילים ובקצרה את כל הסימפטומים הרגשיים של השחיקה. חשוב מאוד לא להתעלם מתסמיני השחיקה כשהם בשלבים הראשוניים ולטפל בהם משאך

מהי שחיקה, מדוע היא מופיעה וכיצד נדע לזהותה?

על פי מחקר שערכה פרופ' איילה מלאך פיינס, נמצא כי שחיקה בחיי הנישואין הינה "מחלה" עם סימפטומים גופניים ורגשיים.

כמו כל מחלה, המאובחנת על ידי רופא, גם "מחלת השחיקה" יש סימפטומים המאפיינים אותה, שיצוצו באם לא ימנעו אותה בטרם עת. השחיקה תתבטא מבחינה פיזית באחד או יותר מהתופעות הבאות:

"פטיג"- עייפות שאינה מתפוגגת גם לאחר שינה, כאבי בטן, כאבי שרירים [פיברומיאלגיה], כאבים בגב התחתון, כאבי ראש וחוסר תיאבון. אך בזאת לא תמה הרשימה. גם סימפטומים רגשיים מופיעים בדמותם של אובדן שמחת חיים, דכדוך, חוסר ריכוז וקשיים קוגניטיביים וירידה בדימוי העצמי, שעלולים לחבור לכאבים הגופניים.

שחיקה מצטברת שאינה מטופלת באופן מהיר, גוררת אחריה השלכות שליליות אל תוך חיי הנישואין, כגון עמדות שליליות כלפי בן הזוג, רגישות יתר לתקשורת הזוגית, חוסר הערכה ובמקרים חמורים אף איבוד עניין ואדישות כלפי בן הזוג כשלכל אלה מתלווה

גירושין - משבר או צמיחה?

שינוי חיובי במשך תקופת הגירושין ואחריה

פרופסור קלייר רבין www.clairerabin.co.il תרגום: ורד איל-סלדינגר

מחקרים רבים הוכיחו את השפעתם השלילית של הגירושין הזרעים הרס וחורבן אישי ומשפחתי. ללא ספק, גירושין הם "חורבן הבית" של בני הזוג, אך יחד עם זאת, הם מציאות שקיימת ואף נצרכת במצבים מסוימים. גם כשקלו כל הקיצין חשוב וראוי ללמוד כיצד לנהוג ולהתמודד נכון על מנת לעבור את התהליך נכון ואף להגיע לצמיחה מחודשת. פרופ' קלייר רבין, מתוך ספרה החדש "הגירושין החדשים" נותנת נקודת מבט קצת שונה

מתחנתים פחות ומתגרשים יותר. מקצת המחקרים מראים שבייחוד אצל ילדות, מופיעה תגובה מאוחרת, ואפילו עשרים שנה לאחר גירושיו הוריהן הן עלולות להתחיל לסבול מהפרעות נפשיות הקשורות באירועי העבר. אך גירושים שנעשו בצורה נכונה יכולים למתן את השפעותיהם הקשות, ובראש וראשונה להחזיר את אמונם של הילדים הבוגרים במערכות יחסים. הם אינם עושים אידיאליזציה למערכות יחסים, אבל זה לא בהכרח דבר רע. יש להם ראייה מציאותית של מה שעלול להשתבש, וגם ידיעה שאנשים יכולים להיות מאושרים לפני ואחרי גירושים, מבלי לסבול מנזק מקיף.

פרופ' קלייר רבין הינה מטפלת זוגית ומשפחתית מוסמכת, בעלת "מכון קלייר רבין לטיפול זוגי" ומכהנת כראש החוג ללימודי טיפול זוגי ומשפחתי באוניברסיטת תל-אביב. פרופ' רבין פרסמה 7 ספרים ועשרות מחקרים ומאמרים בנושא זוגיות ומשפחה.

מתפרקים. כשהגירושים נעשים בצורה נכונה, הם גורמים אמנם לכאב קצר טווח, אבל בטווח הארוך הילדים וההורים אינם ניזוקים. כשגירושים נעשים נכון, אין השפעה ארוכת טווח על בריאותם הנפשית של הילדים במשך עשורים לאחר מכן.

גירושים נכונים מחייבים שיתוף פעולה מתמיד בין שני ההורים בפרטי הפרטים של חיי היומיום שהם המקום שבו מתרחשים חיי המשפחה במהותם. ההמשכיות של המשפחה שעברה שינוי ונמצאת בשלב שלאחר הגירושים חשובה מאוד לילדים. ישנם אנשים שמאמינים בטעות שגירושים טובים מחייבים הפרדה מלאה בין בני הזוג לשעבר, כי מערכת יחסים טובה ושיתוף פעולה בין ההורים רק יכלבללו את הילדים. אבל ילדים שמאבדים את הקשר היומיומי לחיי המשפחה הקודמים שלהם מאבדים היבט יסודי בזהותם. הם לא יכולים למצוא את ההיגיון במה שקרה: פעם הייתה לנו משפחה, עכשיו אין לנו. ההמשכיות מתרחשת לא רק במצב של הורות משותפת טובה, אלא כשההורים גם מבינים ומסכימים על הסיבות לסיום הנישואים. היכולת הזאת לחבר את הנקודות ולמצוא את ההיגיון בכל זה, יוצרת סיפור עקבי מתוך מה שילדים עלולים להרגיש ככאוס בלתי נתפס. כשקיימת הבנה כלשהי לגבי מה שקרה, סיפור הגירושים מקבל היגיון כלשהו ויש לו משמעות כלשהי.

איננו יודעים מה צופן העתיד לבוגרים שעברו גירושים בילדותם. המחקרים מראים בדרך כלל שילדים ניצולי גירושים מתקשים יותר בכחירת בני זוג בכגרותם; הם

ומנזקיהם הפוטנציאליים של הגירושין הוא הגורם המזרז העיקרי להשקעת אנרגיה ברכישת ידע ומיומנויות חדשים, כמו גם לשינוי גישה ודרכי פעולה. המעבר מחוויית הגירושין ככישלון לחוויה של צמיחה והתפתחות דורש מאמץ רב למדי. מאמץ זה פירושו התגברות על תגובות אינסטינקטיביות וטבעיות רבות ללחץ נפשי, לעימותים, לאובדן ולשינוי. הצורך להגן על הילדים הוא הגורם העיקרי מאחורי מאמץ זה.

בימינו החוק מתחיל להכיר בנזקים הנוראים שגירושים גרועים יכולים לגרום. בתביעה תקדימית שהוגשה לאחרונה ברומא, הואשמו זוג הורים בהתעללות בילדיהם בגלל התנהלות כושלת סביב גירושיהם. הם מועמדים לדין על כך שגרמו לבנם בן ה-12 "סבל נפשי" משום שניהלו גירושים מרים וכואבים, רבו לפניו ונלחמו על תשומת לבו. הם מואשמים ב"טיפול לקוי בקטין", האשמה שעלולה להביא לעונש מאסר של חמש שנים. התביעה טוענת ש"העימות החריף בין הורים אלה גרם לתסמונת חרדה ודיכאון אצל הילד, בעקבות הקונפליקט שחוה לגבי נאמנותו, מה שהוביל בהמשך לבעיות ריכוז ולפיגור בלימודים. הילד נעשה מבלבל מאוד, והיה משוכנע שהוריו שונאים זה את זה."

גירושים שנעשים בצורה נכונה, יכולים להיות הזדמנות לצמיחה, להתחדשות אישית ולפיתוח חוסן בהתמודדות עם קשיים. אין כמעט תחום ביניים, כיוון שגירושים הם דבר הרסני מיסודו, שמטלטל רגשית את כל הנוגעים בדבר. או שאנו צומחים ומתגברים, או שאנו

ירושין היו קיימים כבר בתקופת התנ"ך, והם עתיקים כנישואין עצמם. כיום, לראשונה בהיסטוריה קיים "מדע הגירושין": בחמישים השנים האחרונות סוציולוגים חוקרים את היבטיו של תהליך הגירושין ולומדים אותו ואת השפעותיו על בני הזוג, על הילדים ועל המשפחה המורחבת. ספרות המחקר הזו, בתחומי הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה, בריאות הנפש, הטיפול המשפחתי והאישי, העבודה הסוציאלית והיעוץ, מאפשרת לנו לעשות את הבחירות שלנו על סמך הידע על מה שמפחית את השפעותיהם השליליות של הגירושין. מחקרים אלה גילו שישנן דרכים להפוך את תהליך הגירושין ואת השפעותיו לחוויה יותר חיובית שניתן לצמוח ממנה. באופן פרדוקסאלי, מדע הגירושין חשף את הטראומה העמוקה שגירושין עלולים לגרום לבני אדם למשך דורות רבים. ואף על פי כן, מדע הגירושין פתח גם חלונות של הזדמנויות למניעת טראומות ולעשיית תהליך השינוי של הגירושין בצורה נאורה ורציונאלית. על ידי הבנה של התהליך הנורמטיבי, של שלבי הגירושין והשפעותיהם השונות על נשים ועל גברים, על מבוגרים ועל ילדים, ביכולתנו להימנע משדה המוקשים של הגירושין.

על מנת להצליח בניווט בטריטוריית הגירושין כך שלא רק שלא יותרו צלקות במשפחה, אלא גם יתחזקו האמון בתוכה וחוסנה, על אנשים השוקלים גירושין, או נמצאים בתהליך, לדעת ולהכיר את המיומנויות הנדרשות כדי לעשות את הגירושין בצורה חיובית, מחזקת ובונה. הצורך המכריע להגן על הילדים מסכנותיהם

עוגן להצלה

על מציאות העגינות, ודרכי התמודדות

טו"ר מאיר שמעון עשור

העגינות הינה אחת מן הסוגיות ההלכתיות הקשה ביותר ביהדות שבה דנו מאז ומעולם גדולי ישראל בלבד. על כף המאזניים נמצא החיוב החמור שלא לשאת אשת איש ולהרבות ממזרים בישראל, לעומת הרצון להתיר את האישה האומללה מכבלי עגינותה ולאפשר לה לצאת לחיים חדשים

עגינות

המונח עגינות הנגזר מהמילה עוגן, יוחד לציון מצבה של "אישה שהלך בעלה למרחקים ואין ידוע אם הוא חי או מת", כלומר, אשה נשואה שבעלה נעלם ועל כן מחד, אינה יכולה להינשא ומאידך, אינה יכולה לסיים את הנישואין. אולם השימוש במושג התרחב בלשון ובספרות ההלכתית לכלול מצבים אחרים בהם אישה או איש נמצאים בזיקה לנישואין קודמים שלא ממומשים בפועל אך מונעים מהם נישואין אחרים בהתאם להלכה. כגון מקרים שבהם הבעל לקה במחלה קשה (תרדמת, אבדן שפיות וכיוצ"ב) המונעת ממנו לגרש, תופעות של סרבנות גט כמו שומרת יבם שאינה יכולה מסיבה כלשהי לעבור חליצה. בעוד שבעבר הדגש במושג העגינות היה על העלמות הבעל, תופעה שהייתה שכיחה בגלל עזיבת הגברים את מקום מגוריהם לתקופות ארוכות לצורך פרנסה או מלחמה והיעדר אמצעי קשר מהירים, הרי שבימינו נדיר שאדם נעלם ללא להשאיר עקבות ועיקר בעיית העגינות נובעת ממקרים בהם גבר מסרב לתת גט או אישה מסרבת לקבל גט.

מושג העגינות

השימוש בשורש ע.ג.ג.ג. לתיאור קשר נישואין מופיע במקרא בהקשר הקרוב לזה של ייבום: במגילת רות, כאשר נעמי מסבירה לכלותיה רות וערפה כי אל להן להמתין לבנים נוספים שאולי תוליד נעמי כדי להנשא להם. באמרה "הֲלֵהָן תִּשְׁבְּצָנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלֵי הֲלֵהָן תִּעֲגְנָה לְכַלְתֵּי הַיּוֹת לְאִישׁ" (רות א' י"ג). המילה "עגונה" מופיעה לראשונה בתלמוד, בהקשר של הקלות

בדיני גיטין שנועדו להקל על בעל הנמצא במקום רחוק או היוצא לדרך רחוקה לגרש את אשתו כדי שלא תשאר עגונה. במקרא שימש המושג "אלמנות חיות" לציון את מצב העגינות של פלגשי דוד שהורחקו מעליו ולא יכלו להתחתן עם אדם אחר. בספרי השו"ת התייחס מושג ה"עגונה" בעיקר להעלמות הבעל. המונח עגונה חיה יוחד למקרה בו הבעל החי מסרב לגרש את אשתו.

עגינות כתוצאה מסרבנות גט

בלשון המאוחרת ובהלכה, התרחב השימוש במונח עגינות, והוא מתייחס עתה גם למסורבות גט, כלומר למקרים בהם בני הזוג ניתנים לאיתור אך אילו מסרבים לתת את הגט, המירו את דתם, או דבקו באידיאולוגיה השוללת גירושין. ואכן, לעתים, בעל שנעלם הוא סרבן גט והיעלמותו נובעת מאי רצונו לתת גט. מקרים קרובים לסרבנות גט הם אלו של "סחטנות גט", אשר בהם גברים מסרבים לתת גט, ומציבים תנאים מוקדמים, לעתים קשים, למשל מתוך רצון לשפר את מעמדם במאבק הרכוש בסכסוכי גירושין, או בענייני משמורת וילדים. לעיתים תביעת שלום בית עשויה להסוות סרבנות גט. על פי הד"ח השנתי של בתי הדין הרבניים משנת 2009 מוגשות כ-1,000 תביעות מסוג זה בשנה, אך רק כ-4% מתוכן מתקבלות.

עגינות ויבום

מקרה נוסף המתווייג לעתים כעגינות הוא זה של שומרת יבם המנועה מלהינשא על פי ההלכה עד לקבלת חליצה, כאשר אחי הבעל שנפטר אינם יכולים או אינם רוצים לקיים את טקס החליצה.

היקף התופעה

על פי נתוני הנהלת בתי הדין הרבניים, ביוני 2007 היה מספר העגונות בישראל שבעליהן נעלמו בארץ ובחו"ל 69. מתוכן, 45 בעלים ברחו לחו"ל, 23 בעלים נעלמו בארץ, ועגונה אחת שבעלה איבד את ההכרה בתאונה. מספר העגונות שבעליהן נמצאים בחו"ל בכתובת ידועה הוא 19. עדכון באתר האינטרנט של בתי הדין הרבניים ממאי 2008 קובע כי מספר העגונות הצטמצם והגיע לכדי 30 נשים בלבד. על פי פרסומי בתי הדין הרבניים היו 20 עגונות בשנת 2009. במהלך קיומה של מדינת ישראל היו מקרים רבים של נעדרים שגופותיהם לא נמצאו. כמעט כולם הוכרזו כחללים שמקום קבורתם לא נודע ונשותיהן הוכרזו כאלמנות. תקופת העגינות הייתה ברוב המקרים לא יותר משנה. המקרים המפורסמים ביותר הם אלו של הצוללת אח"י דקר והמשחתת אח"י אילת שאנשי צוותיהם שלא נמצאו הוכרזו כחללים. מקרה עגינות שזכה לפרסום בגלל משכו הארוך ונסיבותיו הוא זה של תמי ארד, אשתו של הנווט הנעדר רון ארד.

התרת עגינות

שאלת העגינות זוכה לתשומת לב רבה בספרות השו"ת בגלל ההכרעה ככדת המשקל הקשורה בה. מצד אחד מצבה של העגונה נחשב קשה ביותר ויש רצון גדול להתיר לה להינשא בשנית. מצד שני, איסור אשת איש הוא מהחמורים ביותר בתורה. על כן במקרים של עגינות התקיימו התייעצויות רבות עם רבנים שנחשבו גדולי הדור ותשובותיהם נרשמו בספרי השו"ת. הדיונים הנוקבים ביותר נסובו סביב

מקרים בהם יש סבירות מסוימת שהבעל מת ויש ניסיון לברר האם העדויות הנסיבתיות מספיקות על מנת לקבוע שהבעל אכן מת כדי להתיר את אשתו להינשא לאחר. ההלכה רואה חשיבות רבה למצוות התרת עגונה, ומתירה במקרי חירום לחלל את השבת כדי לקיימה. הספרות התורנית מתארת עדויות רבות על גברים ונשים שיצאו למסעות בעקבות אדם שנעלם כדי לברר את גורלו במטרה להתיר את עגינותה של אשתו.

התרת העגינות יכולה לכלול אחת או יותר מהפעולות:

- ניסיונות לאתר את הבעל או פרטים אודותיו
- הבאת הראיות למותו של הבעל בפני ביה"ד שיכריע האם הן מספיקות כדי לקבוע שהוא מת
- שכנוע הבעל לתת גט או לחזור לאשתו אם העניין אפשרי
- כאשר העגינות נובעת מסרבנות יש צורך לקיים דיון בשאלה האם הסרבנות מוצדקת ובמקרה שנקבע שהסרבנות אינה מוצדקת, באם הדבר אפשרי, מופעלים אמצעי כפייה על הבעל כדי שייתן גט.

קביעה שהבעל מת על סמך ראיות נסיבתיות

בפרק האחרון במסכת יבמות יש דיון סביב השאלה מהן הראיות המספיקות להכרזתו של אדם כמת, ולהתרת אשתו מעגינות. במהלך הדיון מופיע ציטוט מהברייתא: "תנו רבנן: נפל לגוב אריות - אין מעידין עליו, לחפורה מלאה נחשים ועקרבים - מעידין עליו" (יבמות, דף קכ"א, עמוד א). כלומר, אם ראו אנשים שאדם נפל לגוב אריות ולא יצא ממנו, אין הם יכולים להעיד על מותו, אולם אם ראו אותו

נופל לחפירה מלאה בנחשים ובעקרבים ולא יצא משם, עדות זו מספיקה כדי להכריז על מותו, ואין צורך בבדיקה או בעדות נוספת אחרת. חפירת הנחשים משמשת בקביעה זו כדוגמה למצב שממנו הסיכוי להינצל קלוש. התרת עגונות מלחמה ושבי מתבססת בעיקר על המנגנון של הוכחת סבירות גבוהה לכך שהבעל מת.

איתור הבעל ושכנועו

מערכת בתי הדין הרבניים מפעילה את האמצעים הבאים לשם איתור הבעל ושכנועו:

- א. מערכת חוקרים פרטיים בתשלום לאיתור סרבני הגט בארץ ובעולם.
- ב. שכנוע הסרבנים באמצעות שתדלנים.
- ג. מערכת איסוף מידע מהציבור על מקומם של בעלים מעגנים
- ד. שליחת שליחי בית דין לחו"ל לשכנוע הסרבן.

סנקציות כנגד סרבני גט

הכלל היסודי של "מכים אותו עד שאומר רוצה אני" הינו הבסיס ההלכתי של הצבת סנקציות על סרבן הגט: "...וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני" (ערכין, דף כ"א, עמוד א). ההלכה דורשת שהפעלת הסנקציות תהיה כזו שלא תישלל לחלוטין זכות הבחירה, שכן גט שניתן שלא מבחירה, עלול להיכנס בקטיגוריה של "גט מעֶשָה", והוא גט פסול. הסנקציה המרכזית היא קביעת מזונות אישה גבוהים הנקראים "מעוכבת מחמתו" (מזונות עונשיים) אותם צריך סרבן גט לשלם לאשתו.

מקור הלכתי נוסף לסנקציות אלו הוא "הרחקות דרבנו תם", שורה של סנקציות שניתן להפעיל על הבעל הסרבן, הכוללות נידוי חברתי של הסרבן, איסור על

עלייתו לתורה, צירופו למניין, לימודו תורה, מילת בניו, קבירתו בקבר ישראל, ושאר איסורים. רוב הפוסקים סוברים כי הרחקות דרבנו תם אינן בגדר חרם ונידוי, שכן בעוד שחרם ונידוי מכוונים ישירות כלפי הנדון ויש בהם פגיעה בבעל עצמו, הרחקות דרבנו תם מופנות אל הציבור ולא אל הבעל, ועיקרן הוא בהימנעות בני הציבור מלעשות טובה עם הבעל, על ידי התרחקותם ממנו. הרחקות דרבנו תם לא הופעלו כדבר שבשגרה, ועל כך כתב המהריב"ל בשו"ת "תעלומות לב", ח"ב סימן יח, "לא ראינו לרבני הדור הזה שנהגו בכך", אלא במקרים מיוחדים.

פסק דין של בית הדין הרבני הגדול, (הערכאה הגבוהה של מערכת בתי הדין הרבניים) מיום 17.9.2008 מתאר את הקשיים שהציב המחוקק על אכיפת פסקי דין של בתי הדין הרבניים, ומנסה לכור בין אלו את הדרך המשפטית הראויה לשם אכיפת פסק דין לגט, תוך הרחבת סמכויות אלו אף מעבר לאילו שניתנו לבתי הדין במפורש בחוק. בין השאר, ממליץ פסק דין זה על סנקציות קשות על סרבן גט כולל המלצה לאיסור שינה על מזרן, כליאה יחד עם אסירים ביטחוניים, כליאה בבידוד לסירוגין לתקופות ארוכות של 90 יום, איסור רכישת מצרכים בקנטינת בית הסוהר, מניעת הזכות לקבל אוכל כשר למהדרין, ועוד. פסק דין זה אף ממליץ למחוקק כי יתיר לבתי הדין הרבניים לאסור סרבן גט אף ליותר מעשר שנים.

החוק הישראלי מתיר לבית הדין הרבני להפעיל שורת סנקציות אזרחיות כנגד סרבני גט הכוללות מניעת רישיון נהיגה וניהול

חשבון בנק, מאסר לתקופה של עד עשר שנים, חבישה בצינוק ומניעת זכויות מעציר או אסיר, עיכוב יציאה מן הארץ, איסור על קבלה, החזקה או הארכה של דרכון, מניעה מלהיבחר למשרה על פי דין, או לשאת במשרה גוף מבוקר, מניעות מעיסוק מוסדר על פי דין או הדורש רישוי או היתר ועוד. למרות כל זאת, סרבני גט עיקשים יכולים לעמוד בסירובם על אף הסנקציות הללו. ידוע המקרה של יחיאל בן יחיאל אברהם, אשר רק מותו לאחר שלוש שנים ושלוש שנות מאסר בגין סרבנות גט שחרר את אשתו מעגינותה.

פגמים בטקס הקידושין

היתר למסורבת גט להינשא יכול להיעשות בנסיבות מסוימות באמצעות קביעה הלכתית כי קידושה היו בטלים מלכתחילה. מציאת פגם בטקס הקידושין נחשב למוצא אחרון להתרת עגינות. לשם כך בודקים את העדים לטקס הקידושין ומנסים לתרץ מדוע אחד מהם פסול לעדות (טקס קידושין תקף רק אם מעידים עליו שניים). אפשרות אחרת היא להראות כי האישה לא הביעה את הסכמתה לקידושין בצורה ברורה ומקובלת ולכן הם אינם תקפים. הגדרת הקידושין כמקח טעות או כקידושי אונס תביא גם היא לכיטול הקידושין.

אפשרות נוספת היא לעקור את הקידושין לחלוטין, שכן כל המקדש אישה מקדשה על דעתם של חכמים, וחכמים יכולים להפקיע את הקידושין למפרע. אך אפשרות זו אינה מיושמת באורח תדיר, מחשש לזילות במוסד הנישואין ורוב הרבנים שוללים פעולות בכיוון זה.

דרכי מניעת עגונות

גט על תנאי: למניעת עגינות הנובעת ממלחמה או משבי, הועלתה הצעה לפיה כל חייל קרבי נשוי יפקיד בידי הרבנות גט על תנאי. הרבנות תפעיל גט זה אך ורק אם החייל הפך לנעדר והותיר את אשתו עגונה. הצעה זו נדחתה, בין השאר עקב החשש מהשפעתה השלילית על מורל החיילים.

הסכם קדם נישואין: פתרון אחר שהוצע, הוא חתימה על הסכם בין בני הזוג, עוד לפני הנישואים, כגון ההסכם לכבוד הדדי, לתשלום דמי מזונות גבוהים על ידי מי שיעכב את הגירושים (אם יגיעו בני הזוג למצב זה), ובכך לתת תמריץ לבן הזוג שלא לעכב את הגירושים. יחד עם זאת יש הטוענים (שו"ע אבה"ע סי' קלד, ה) כי מזונות עונשיים הנקבעים בהסכם קדם נישואין, מעוררים חשש בדבר הרצון החופשי של מי שהגט נכפה עליו באמצעי זה, ועל כן פוגעים בכשרות הגט.

לסיכום: יחד עם מורכבותה הקשה של בעיית העגינות, היום יותר מבעבר קל למנוע ולהתמודד עימה. החיים במדינת יהודים עם גבולות ומערכות משפט ואכיפה מתוקנות, ולא בגולה כמו בעבר כאשר עם ישראל היה פזור בין האומות, מקלים על מערכת בתי הדין הרבניים. בעבר היה מצוי שהבעלים עוברים גבולות לפרנסה, והתקשורת הייתה לקויה בהשוואה להיום. לא היו קשרי מדינות ומערכות מידע והתפתחות הטכנולוגיה הפכה את העולם ל"עולם קטן" ומתוקשר. מסיבה זו בעידן הנוכחי ובעתיד אי"ה, בעיית העגינות הולכת ומתמעטת.

MERCY COLLEGE

פסיכותרפיה אינטגרטיבית

הכשרת אנשי מקצוע בעלי תואר שני
טיפול לטיפול אינטגרטיבי המשלב גישות
בהתערבויות שונות בפסיכותרפיה.
בחסות מרסי קולג', ארה"ב.

מכון שינוי

טיפול משפחתי

תכנית להכשרת מטפלים משפחתיים
בתכנית הבנויה לפי הקריטריונים של האגודה
לטיפול משפחתי, ובשילוב מכון שינוי.

לפרטים והרשמה 02-6321602

ובניסיון שלו כאיש טיפול בתחום הנישואין והמשפחה וכמומחה בנושא גירושין. עם זאת, המגשר אינו "מטפל" בזוג המתגרש אלא מסייע להם לחשוב באופן ענייני כדי שיקבלו החלטות טובות בנושאים הנובעים מהפירוד, קודם כל לטובת הילדים שלהם וגם לטובת כל המשפחה.

בהליך של גישור, בני-הזוג לוקחים את האחריות על ידי קבלת החלטות משותפות ולא על ידי החלטות שנכפות עליהם על ידי שופט או דיין. עיקרון נוסף הוא שהשתתפות בגישור הינה מתוך רצון חופשי. כל אחד רשאי להפסיק בתהליך בכל עת. על אף האחריות של המגשר כלפי קטינים, באופן עקרוני הוא ניטרלי ואינו נוקט עמדה לטובת צד כלשהו, ועל תהליך הגישור ועל תוכן השיחות חלה סודיות מקצועית וחסינות כלפי בית המשפט. המגשר מאפשר תקשורת באווירה רגועה ומסייע לבני-הזוג להבין את הרצונות והאינטרסים של השני. המטרה היא להגיע להסכם גירושין, מקובל על שני בני-הזוג, שיוגש לאישורו של בית הדין הרבני כחלק מסידור מתן/קבלת גט פיטורין.

הליך הגישור מתבצע באופן מסודר, לפי שלבים. בשיחה הראשונה, מקבלים מידע מבני-הזוג, נותנים להם הסברים על התהליך וקובעים כללי יסוד, מחליטים אם הזוג מתאים לגישור ויוצרים מחויבות להליך. בהמשך, מגדירים את הנושאים לדיון, מבררים מה מוסכם ומה לא ומדריכים את בני-הזוג אודות איסוף המידע הנחוץ להמשך התהליך כגון הכנת תקציבים, מידע על נכסים וחובות וכו'. בהמשך הדיונים, שמים דגש על הצרכים והרצונות של הצדדים, מנהלים משא ומתן, מפתחים רעיונות לפתרון ומעריכים את הפתרונות המוצעים. הצדדים מקבלים החלטות והמגשר עורך סיכום בכתב שמהווה בסיס לעריכת ההסכם הגירושין. השימוש בגישור חוסך לזוגות כסף רב בהשוואה להתדיינות משפטית ומאפשר למשפחות לשמור על יחסי כבוד ושיתוף פעולה.

אחת הסוגיות שנחקרו לאחרונה מתייחסת לדרכים שונות להשמיע את קולם של ילדים במסגרת גישור כאשר ההורים נמצאים בסכסוך משפטי בנושא משמורת או הסדרי קשר. לאור הצורך להביא בחשבון את טובת הילד, אנשי מקצוע פתחו שיטות שונות להיכרות עם הילדים והבנת החוויה שלהם במשבר גירושין ההורים. מאז ומתמיד, עקיף על ידי דיווחים של ההורים, ולעיתים רחוקות גם משיחות פרטניות עם הילדים עצמם. בשנים האחרונות, פותחה שיטה נוספת באוסטרליה שבה פסיכולוג מומחה לילדים נפגש עם הילדים ולאחר מכן מגיע לשיבת גישור על מנת לתת משווא מקצועי וניטרלי לשני ההורים ולמגשר ביחד. לאחר מכן הליך הגישור ממשיך וההורים מנסים להגיע להסדר לאור המשווא שקיבלו אודות הילדים שלהם. זאת בניגוד לשיטה המקובלת בה המגשר "מייצג" את האינטרסים של הילדים באופן חינוכי וטיפולי, בלי מעורבות פעילה של הילדים בתהליך. לפני שנתיים הוצגו תוצאות של מחקר השוואתי לגבי שני המודלים של התערבות, מבחינת תוצאות הגישור באופן מיידי וגם כעבור שנה. שתי השיטות הצליחו למתן את רמת הקונפליקט בין ההורים אבל ההשפעה של שיטת ההתערבות על ידי פסיכולוג מומחה לילדים הייתה יותר נרחבת ונמשכת, במיוחד היתה השפעה חיובית על היחסים בין אבות לילדיהם ועל המשך היחסים בין ההורים (McIntosh et al, 2008).

לסיכום: הנישואין ושלוש הבית הינם ערכים עליונים ששוים וראויים לעבודה, השקעה, וטיפוח. במקרים בהם בכל זאת מגיעים בני הזוג להחלטה שפרק הזוגיות הנוכחי הגיע לקיצו, עליהם לדעת שגם כעת לא נס ליחו של ערך השלום. אמנם שלום מסוג אחר, אך חשוב לא פחות עבור בני הזוג ועבור המשפחה שממנה לעולם לא נפרדים. הגישור יכול להיות כלי מצוין להגשמת ערכים ושיאופות חשובים אלו.

מתגשרים

תרומת הגישור להפחתת משבר הגירושין

ד"ר סוזן זידל, פסיכולוגית קלינית ומגשרת בענייני משפחה

האם גירושין מוכרחים להיות קשים, מנוערים, ואלו שמשאירים צלקות ופצעים פתוחים? המחקרים, הניסיון, ורבות משפחות בארץ ובעולם שבחרו בדרך של גירושין נקיים ומכובדים מוכיחים שאפשר גם אחרת. איך, מה, ובאיזו דרך, במאמר שלפנינו

תהליך הגירושין מתאפיין בתחושה של אובדן הבא לידי ביטוי בכמה מישורים: במישור הרגשי, החברתי והכלכלי, כמו גם אובדן של מערכת היחסים עם בן או בת הזוג, עם הילדים ועם המשפחה של בן/בת הזוג. חלק מהאובדנים הינם בלתי נמנעים, אבל את חלקם ניתן לצמצם במידה והליך הגירושין מתבצע בשיטות פעולה בין בני הזוג ולא באמצעות התדיינות משפטית. ללא קשר למי החליט על הגירושין או מה נסיבות ההחלטה, תקופת הגירושין היא זמן של מתח וחוסר וודאות עבור כל בני המשפחה. במצב של גירושין יש צורך בטיפול בתגובות רגשיות של כאב, כעס ותסכול, ובמקביל יש צורך לפתור גם בעיות של חלוקת הרכוש, הסדרי מזונות והחלטות על החזקת הילדים. גישור מהווה דרך חלופית להליך המשפטי, חלופה המאפשרת למשפחה להתפצל בלי להרוס את מערכת היחסים בין בני-הזוג, בינם לבין ילדיהם ובינם לבין קרובי משפחה במשפחה המורחבת של שני הצדדים.

גישור הוא מושג עתיק יומין בכל הדתות וביהדות בפרט, עד היום אנשי דת מנסים להשכיח שלום בין בני-זוג, בין קרובי משפחה אחרים ובכלל הקהילה. בעידן המודרני, כאשר שיעור הגירושין הולך וגדל, השימוש בשיטת הגישור הפך לעיסוק מקצועי בידי אנשי מקצוע מתחום בריאות הנפש ובתחום המשפט. מחקרים שנעשו בארצות אחרות מצביעים על כך שגישור הוכח כאמצעי מוצלח ליישוב קונפליקטים במגוון רחב של מצבים אנושיים של חילוקי דעות.

אפשר להשתמש בתהליך הגישור כדי ליישב סוגיות המתעוררות כבר בתחילת הפירוד כגון היכן יגורו הילדים, איך יתחלקו ההורים באחריות לתפקודם היום-יומי של הילדים, מי יתגורר בבית המשפחה ובאילו תנאים ועוד. גישור עשוי לסייע לזוגות למצוא תשובות לכל השאלות האלה. חשוב מאת, הגישור מאפשר לזוגות להיפרד זה מזה בלי להפוך לאויבים.

מגשר מקצועי רוכש הכשרה בהליך הגישור ומשתמש גם בידע

להיבנות מתוך האובדן

סיפור של גב' רחל משולמי

הילה בן ישי, עוסקת באבחון, יעוץ וטיפול הוליסטי ומתמחה בהנחיית נישואין במרכז י.ג.ר.

על עצירה קבועה בכבישים ליד רכב תקוע כדי לעזור, על מטבעות של שקל השמורות בכיסיו דרך קבע לצדקה, על התבררות רוחנית מעמיקה, על דאגה לתפילות במנין, על הקראת דברי הרמב"ם בשעת יציאה למלחמה ועוד ועוד, עד שהרגשנו צורך לגשת לקברו הטרי ולבקש ממנו מחילה על שלא הכרנו ולא הערכנו אותו כראוי. דבר זה הוביל אותי לתובנה שעלי להעמיק ולהרחיב את הקשר עם ילדי.

לאחר שנה בה נעזרתי בשיחות עם עו"סית, החלטתי לפרוש מעבודתי כמנהלת ולהקדיש יותר זמן למשפחה. למדתי אימון במכללת בית וגן ובמקביל הנחית נישואין בי.ג.ר. בשתי מסגרות אלו קניתי כלים משמעותיים להקשבה ולהכלה של הזולת וכלים להעצמת הזוגיות, שמאפשרים לנו לחזק את הקשר ולהתמודד עם משבר השכול בצורה נכונה וטובה. המחשבה שנפילתו של בנו עמשא, הי"ד, ארעה בדיוק בתאריך הגרוש, גורמת לי לתחושה שמשאו אלוקי ולא מקריהתרחש, "כלגליך ומשברך עלי עברו", הצירים התכופים שעברו על האומה בעוצמה כה רבה, מעידים כי הוויה רוחנית חדשה הולכת ומופיעה בעולם: "הנה ימים באים... והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם... כי אם לשמוע את דברי ה', ואנחנו זוכים במכאובנו הפרטי להיות שותפים במשא הכלל.

מעבר לזה, היום אני מבינה, שכדי להתגבר על קושי, על האדם להתאמץ ולגייס מתוכו כוחות שלא ידע קיומם, ודווקא האובדן הוא זה שמביא לצמיחה ולגדילה. ואולי בזכות זה המגורים במבואות יריחו בשני קרוואנים שקצת מרוחקים זה מזה, ממלאים אותי בתחושת סיפוק.

תגובות לכתבה תתקבלנה בשמחה:

הילה בן ישי דוא"ל hilaby@neto.net.il
טל. 052-7637257

והיקשה על תפקודו. דווקא נפילתו של עמשא הזרימה בו כוחות חדשים ונתנה משמעות חדשה לחייו. הוא הרגיש כאילו היה שותף לעמשא במעשה ההליכה לעקידה. את מקום תחושת הכעס על הגירוש, תפסה תחושת מחילה, "כיוון שלקה - אחיך הוא". הקשיים בהם נתון עם ישראל מחייבים אותו להתחזק, ולכן החליט לחפש מקום חדש בו יוכל לתרום ולפעול. כך הגענו לפני כשנתיים וחצי לשוב מבואות יריחו בבקעת הירדן, אשר באופן סמלי צמוד לבסיס בו שרת עמשא וממנו יצא לקרב בלבנון, ונטענו במקום מטע תמרים גדול על לזכרו.

במהלך השבעה הצער הגדול ביותר שאותו התקשיתי להכיל היה, כשחשבתי על יונת כלתי, האלמנה הטריה, שהייתה בחודש התשיעי להריונה ונשארה לבדה מול משימה לא פשוטה, וכבר אז אמרתי לה שנחמתי תהיה כאשר תזכה לבנות את ביתה מחדש. ואכן, בחסדי ה' יונת מצאה זיווג מתאים ושנה לאחר לידתה של הבת טוהר אביגיל התחתנה בשנית. הרגשתי שחיתנתי בת וקבלתי חתן חדש, ואנחנו, ב"ה, בקשר תמידי.

אנשים רבים באו לנחם, אך הבנו שאת עיקר הכוח אנחנו שואבים מה'ביחד' המשפחתי שהתעצם מאוד לאחר האסון, ולכן החלטנו להיפגש כל המשפחה, מלבד בשמחות, לפחות פעמיים בשנה, בחוה"מ פסח ובחווה"מ סוכות. ביום האזכרה אנו משתדלים לעשות משהו משמעותי: לפני שנתיים הכנסנו ספר תורה בישוב איתמר לזכרו, ולפני שנה חננו אתר תיירות במעיין ליד הר ברכה. השנה, אי"ה, נקיים טקס פדיון פירות נטע רבעי במטע התמרים על שמו. חברים ספרו סיפורים מופלאים על בנו עמשא, ואנו נדהמנו לשמוע על עזרה לזולת במתן בסתר, על מסירות לתפקידו כחייל,

לתחנת הביניים לשוב אריאל שבשומרון. גם אז החלטתי לא להתעסק יתר על המידה במה שהיה, אלא להתמקד ביחד עם צוות המורים בהקמת ביה"ס בתנאים לא תנאים, כדי שלילדים תהיה מיד מסגרת לימודים.

דרך התמודדות זו קבלתי עוד מבית הורי ז"ל ששרדו את השואה והגיעו לארץ בגפם, ללא כל קרוב שיתמוך בהם. הם הקימו ישוב חקלאי בתנאים קשים ביותר, אך מעולם לא התלוננו, תמיד בחרו להתרכז במשימה הבאה. הייתי בת שבע כשנפטר אחי היחיד בן השנתיים. אבא ז"ל אימץ אותי אל ליבו ואמר: "השם נתן, השם לקח, יהי שם השם מבורך". מילים אלו נטעו בי יכולת להתייחס במבט אמוני לכל מה שובר בחיים.

קהילת נצרים בתוכה גרתי עסקה לאחר הגירוש בחיפוש האתגר הבא. לנגד עינינו עמדו דברי חז"ל: "לעתיד לבוא בת קול מפוצצת בראשי ההרים מי שפעל עם א-ל יבוא ויטול שכרו". המגמה שלנו להיות שותפים בבניה ובעשייה גם כשהמהלכים מתרחשים בדרך שאנו לא מבינים, וכך לאחר חודשיים באריאל עברנו לשוב 'יבול' שבדרום המשתייך למועצה אזורית 'אשכול' כדי להקים ישוב חדש. קבלת הפנים באשכול היתה מאוד חמה ואוהבת, למרות שקודם לכן הם צידדו בפנינו גוש קטיף ומחאו כפיים לגרוש, בכל זאת קבלו אותנו בזרועות פתוחות. הרגשתי כאילו הקב"ה מחזיק בציציות ראשו ועוקר אותנו למקומנו החדש, לצד השני של הגדר, כדי שנגלה כי למרות הכל "אנשים אחים אנחנו". בעלי, שיחי, היה שותף פעיל ונלהב בתכנון המהלך של הקמת ישוב בחולות חלוצה, אך לאחר זמן קצר התברר שבאופן אישי התיישבות זו אינה מתאימה לו, והצער על הגירוש מנצרים הציף אותו

"זה היה כמוצ"ש אור ל-י"ט מנחם-אב תשס"ו, בזמן מלחמת לבנון השנייה בה נטלו חלק שנים מבני, אחד כטייס מסוקים ואחד כטנקיסט. לבי היה רגוע. יצאנו בעלי ואני לדשא שליד ביתנו, כדי לתכנן שבוע חופשה לאחר שנת עבודה מאומצת. לצד הכבישיראנו מכונית עוצרת, ושלושה לובשי מדים יוצאים ממנה. מיד חשבתי - למי הם יכולים לבוא להודיע? מי מהתושבים יצא למילואים? הם התקרבו אלינו, ואז לפתע הבנתי ואמרתי לבעלי בבהלה: הם באים להודיע על עמשא! מיד פתחתי בריצה לכיוון הבית, אך תוך כדי כך אמרתי לעצמי: לאן את בורחת? התמודדי! חזרתי ופניתי אליהם: באתם להודיע על עמשא? ... זה היה הרגע הקשה ביותר בחיי"

במלים אלו פותחת רחל משולמי את הסיפור על הניסיון הקשה בחייה: נפילת בנה, עמשא ישראל, הי"ד, במלחמת לבנון השנייה, בדיוק שנה לאחר שגורשו מהישוב נצרים בגוש קטיף.

רחל היא אם למשפחה ברוכת ילדים וסבתא למספר רב של נכדים, כן ירבו, המתגוררים ברחבי הארץ, מאילת בדרום ועד כפר זיתים שבצפון, מורה ומנהלת ביה"ס בפנסיה, מנחת נישואין ומנחת קבוצות, תלמידת י.ג.ר.

"הרגשתי שאני צוללת לתוך תהום בלי תחתית, הרגשתי לחץ נוראי בחזה, לא ידעתי איך אעמוד בזה, ואז החלטתי להתעשת ולקחת על עצמי תפקיד, לבדוק למי צריך להודיע, כיצד להודיע... כך גם בחרתי להתמודד מיד לאחר הגרוש הכואב מנצרים, כשהגענו

זוגיות במבחן

הרב אהרון יצחק לפידות, מנחה נישואין ומשפחה 050-6998388

התמודדות עם אובדן ושכול היא אחד מניסיונותיה הקשים ביותר של הזוגיות. שכן, לבד מן ההתמודדות האישית עם החוויה הקשה, על כל אחד מבני הזוג לנסות ולהבין את הלך רוחו של זולתו. אך יחד עם זאת, כמו כל משבר בחיי הנישואין, בניסיון הגדול טמונה יכולת הפירוק או יכולת הקירוב

מדגישים תמיד בהנחיה לזוגיות תקינה כי היחיד צריך לראות לגד עיניו את צרכי בן זוגו. אם יחוש כל אחד את צערו וכאבו של השני, ויבין את הצורך לתמוך ולסייע, הרי דווקא מתוך השבר יכולים להגיע התמיכה והחיזוק לשני בני הזוג כאחד. הכאב על האבדן המשותף טומן בחובו את הגרעין לקרבה, לשיתוף ולחיבור אמיתי. ראוי לציין נקודה חשובה נוספת: גם בני זוג החיים תוך הרמוניה מלאה כל חייהם יכולים להגיב בצורה מאד שונה לאבדן. כל אחד צריך להבין שברמת הרגש והמחשבה בכלל ובמצבים קיצוניים בפרט אין אמת אחת. כל אחד רואה את הקיים מנקודת המבט שלו. לכן צריך כל אחד מבני הזוג לאפשר לשני לחשוב ולפעול בדרכו ולהתמודד עם השכול באופן שמדבר אליו יותר. מתן לגיטימציה לבן הזוג תקל עליו במצבו הקשה בלאו הכי.

מבחינת ההתמודדות של בני הזוג בחיי היום יום. הזכרנו את משל חז"ל על כיפת האבנים שאם נטלת אחת מהן כולה מתרועעת. אחת התופעות המוכרות במקרה אסון היא ההבנה או החשיבה שהעולם התהפך. מה שהיה חשוב מאד קודם איבד את חשיבותו ומה שלא היה חשוב כלל קבל פתאום משנה תוקף. במצב כזה יכולות להיווצר מחלוקות בין בני הזוג במה להתמקד, במה להשקיע ובמה לעסוק בחיי היום יום. לפעמים נוצר מצב בו אחד מבני הזוג מאבד את מקום עבודתו. לעיתים חדל הוא להתעניין בתפקודם של שאר הילדים, דבר שיכול לגרום להם רפיון ואפילו להתמוטטות בלימודים או בדרכי התנהגות. גם כאן קיים הסיכוי מול הסיכון. לכאורה קל

ממנה כל הערמה מתרועעת ועשויה להתפרק ובלשון חז"ל: "חבורה ומשפחה כך הן דומים לכיפת אבנים - את נוטל ממנה אבן אחת וכולה מתרועעת" חיי הזוגיות והמשפחה מאבדים מציבותם: ההתמודדות הרגשית, הקשר בין בני המשפחה, המיקום של כל אחד מבני המשפחה במערכת, הכל נבחן ונבדק מחדש ודורש טיפול, תמיכה וחיזוק. בשל המצב הרגשי העדין של כל אחד בנפרד וכבני זוג, התגובות נהפכות להיות הרבה יותר קיצוניות, הרבה כוח נדרש כדי להבליג ולהתאפק ולא לתת דרור לאנרגיות השליליות הפנימיות השואפות כל כך להתפרץ החוצה.

על מנת להתמודד נכון עם המצב הקשה אליו נקלעו בני הזוג, נציע דרכי חשיבה והתנהגות שיסייעו בכך: נפתח במישור הרגשי, מישור זה הינו מאד דומיננטי החל מרגע התרחשות האסון, בהמשך ההתמודדות בימי האבל הראשונים ולאחר מכן בתקופות הממושכות של חיי כאב, צער וגעגועים לאורך ימים ושנים. לכאורה עולה רמת הסיכון לחיים תקינים במצב כזה שכן כל צד שקוע ביגונו וכאבו, מתחבר לבן המשפחה שאיננו ומתנתק מהאחרים. האבל על כל השלכותיו ממקד את הרגשות לכיוון מסוים ובני הזוג מאבדים לעיתים עניין במישורים רבים שהעסיקו אותם בעבר, כולל במישור הזוגי. אך דווקא במצב זה ראוי לדעת ולזכור כי הקשר בין בני הזוג בפרט ובין כל בני המשפחה ככלל יכול להיות מזור ומרפא לנפש. דווקא במצב זה של אבדן וניתוק קיים צורך עצום אצל בני הבית בחיזוק ה"ביחד" בחינת "איש לרעהו ועזרו ולאחיו יאמר חזק". אנו

התמודדות זאת כוללת בתוכה כמה מישורים שהם מהותיים ביותר בחיי היחיד ובחיי המשפחה: המישור הרגשי, ניתוב והפעלת חיי היום יום, דילמות ובחינה מחדש של השקפת העולם, דילמות והתחבטויות בנושאי אמונה והתייחסות לשאר בני המשפחה.

כל מישור בפני עצמו שואב מן היחיד בראש ובראשונה הרבה מאד אנרגיות. אחת התופעות המוכרות בעיקר בימים הראשונים שלאחר האסון היא תופעה של חוסר רצון ואולי חוסר יכולת לחשוב, לתפקד ולפעול. אפילו פעולות פשוטות ויום יומיות נעשות פתאום קשות לביצוע בצורה קיצונית. ייסורי הנפש, כאב הלב, התחושות של חוסר אונים, החמצה, אשמה, ועוד כהנה וכהנה מהוות איום ממשי על יכולתו של האדם להמשיך. הדילמות העולות בנושאי אמונה ובטחון מטלטלות את האדם טלטלה עזה ולעיתים משנות אצלו כיווני מחשבה ואמיתות חיים. בני המשפחה האחרים כגון הילדים, בן/בת הזוג, המשפחה המורחבת וכדומה, עוברים את חווית האבל כל אחד לפי תחושותיו אבל צריכים הם יותר מכל את התמיכה המשפחתית האוגדת והמחזקת.

מעבר להתמודדות האישית, למשבר שנוצר כתוצאה מאובדן יש השלכות משמעותיות על חיי הזוגיות. כאן, הכול עומד במבחן מחדש, היציבות המוכרת כל כך מתרסקת לרסיסים, שגרת היום יום שהייתה כל כך פשוטה ומובנת מאליה נעלמה ואיננה. חז"ל בבראשית רבה (פרשה ק') מלמדים אותנו שהמבנה המשפחתי דומה לערמה של אבנים שכאשר ניטלת אבן אחת

ורם לו הנחל בתוואי שהתווה לעצמו לאורך ימים ושנים, בנחת ובמתינות. גם אם נוצרים מכשולים בדרכו, גורר הוא אותם בכוח שטף הזרם והחיוניות היום יומית שטבע בו בורא עולם. במקרים נדירים בהם נוצר מכשול גבוה או גדול מהרגיל, בוררים להם המים את נתיבם, מתגברים, מתאחדים וממשיכים הלאה. אך מה קורה כאשר לפתע פתאום משליך מאן דהו גזע עץ ענק או עורם ערימת עפר במהלך דרכו של הנחל? האם ימשיך לזרום? האם ייעצר? האם ימצא לו נתיבים חלופיים? האם יחזור וימשיך לזרום בכוח מאוחד או שיתפצל לפיצולים שונים וכל פיצול ימצא את דרכו שלו ויזרום לכיוון אחר? זהו המבחן העומד בפני בני הזוג בעת אובדן במשפחה. מוות של אחד הילדים, פגיעה קשה מאד או אפילו לידת ילד עם מום קשה - מעמידים את הזוגיות בפני אחד ממבחניה הקשים ביותר.

במהלך חיי היום יום, גם אם קיימים סדקים בזוגיות, יש בכוח זרימת החיים, התעסוקה היום יומית, המטלות המוטלות על בני הזוג בבית ומחוצה לו ושטף המשימות, לגרום להתעלם מן המפריד, החוצץ והמאיים ולהתמקד במחבר, במאחד ובמקשר. שטף החיים לעיתים קרובות, לא מאפשר לבני הזוג להיעצר, לבחון ולהרהר אלא מריץ אותם בכוח עצום קדימה. אך מה קורה כאשר הכול נעצר, כאשר הכול נראה מאיים, קודר ואפל?

בטרם נבחן את מבחן הזוגיות, ננסה להבין את ההתמודדות האישית של כל אחד מבני הזוג.

ילדים להורים גרושים

על התמודדות ילדים עם גירושין בציבור החרדי

יגאל לשם M.A, פסיכולוג בהתמחות חינוכית, מטפל ומאבחן, 052-7203449

גירושין הן תופעה נפוצה בעולם המערבי של ימינו. תופעה זו נחקרה לגווניה השונים. מקום מיוחד הוקדש למחקר בנושא הסתגלותם של ילדים לגירושין הוריים. הסתגלות הילדים נחקרה בהתחשב במשתנים שונים כמו: גיל הילד בעת הפרידה, השלב ההתפתחותי בו נמצא הילד, מינו של הילד, היחסים הקודמים עם ההורים, השלכות הגירושין לטווח ארוך והשלכות בתקופות שונות לאחר הגירושין. כמו כן נחקרו אוכלוסיות מרקע אתני, חברתי וכלכלי שונה

שלא לתת לגיטימציה לתופעת הגירושין. יתכן שהתפיסה שיש צורך להסתייג מתופעת הגירושין גורר עימו יחס שיפוטי, נכונות מועטה להתאים את הסביבה לצרכי משפחות אלו והשמתם בסוף המדרג של אלו המקבלים סיוע מן הקהילה.

ומכאן לעניין הממצאים אודות תיאורי הנשים הגרושות את היחס אותו חווים ילדיהן: נישואין בחברה בכלל, ובקרב החברה החרדית בפרט, מהווים נורמה קבוצתית וערך מרכזי. הגירושין בחברה היהודית המסורתית היו דבר נדיר, ונחשבו לסטיגמה שלילית בחברה על האישה, הילדים ובני משפחתם המורחבת. השפעה זו על המעגלים הרחבים של משפחת האישה הגרושה החרדית עלולים להגביר את חששותיה, ולהעצים את רגשות האשמה ואת השחיקה הנפשית הנלווים לגירושין.

הקשיים של ילדים להורים גרושים באים לידי ביטוי בהתמודדות יומיומית במספר מישורים:

אורח חיים יהודי: החיים היומיומיים במשפחה מבוססים על חלוקה בתפקידים כאשר תפקידים מרכזיים בהווי החיים היהודי כגון עריכת קידוש, בציעה על הלחם בסעודות השבת, עריכת ההבדלה במוצאי השבת

במצבם. ילדים מבתים חרדים בהם ההורים התגרשו התמודדות והסתגלות ייחודית להם. ננסה לבחון ולדון בהתמודדויות אלה כפי שעלו ונלמדו ממפגשים עם הורים לילדים גרושים, עם ילדים למשפחות אלו, ועם אנשי הצוות החינוכי בבתי הספר החרדיים.

בטרם נציין את הממצאים, חשוב להבין כי החברה החרדית מורכבת ממספר רב של תתי קבוצות ולכן קשה לדבר עליה כעל מקשה אחת. מטבע הדברים תתי קבוצות שונות מתייחסות באופן שונה ליחידים המתנהלים באופן שונה מהנורמה המקובלת. נקודות הקושי שיובאו, תוארו על ידי מספר נשים בהתמודדות ילדיהן, כמוכן שהיו נשים מקבוצות שונות שחשו התייחסות מטיבה יותר מצד הסביבה הקהילתית. בנוסף, מפעל גמילות החסד והנתינה לחלש ולנזקק בחברה החרדית אינו צריך פרסום. חברה זו יודעת לתת מן המעט שיש בה למך ולדל. לכן חשוב להדגיש שתחושת חלק מן הנשים הגרושות שחשות אכזבה ממידת הנתינה אליהן הינה נקודה למחשבה לחברה האמונה על נתינה לאחר.

ולבסוף, נראה שחלק מהקושי בבחירת ההתייחסות הנכונה אל הנשים הגרושות וילדיהן קשורה ברצון של הקהילה

ישראל נחקרה הסתגלותם של ילדים לגירושין בתת חברות שונות כמו: ילדי קיבוצים, ילדים עירוניים, ילדי עיירות פיתוח, ילדים מחברות עדתיות ועוד. המגזר החרדי נחקר מעט מאוד בהקשר זה.

העובדה שבחברה המערבית בימינו שיעור הגירושין הינו גבוה, אינו מפחית מעוצמת הכאב של הילדים, מחוסר האונים מעוצמת החרדה והקושי. ילדים אינם רוצים שהוריהם יתגרשו. ילדים העוברים תהליך גירושין חשים שעולמם מתפרק. הם חשים אי הבנה באשר למה שקורה ומדוע. לעיתים קרובות קיימות התנהגויות גרסיביות מצידם, כלומר הם עשויים למשך זמן מה להתנהג כמו ילדים צעירים יותר, הם עשויים להידבק יותר להורים, לחזור למציאת אצבע או להתנהגויות שפסקו זה זמן רב ולהפוך לעצבניים, מרוחקים או נודניקים. ילדים בני עשרה ופחות מכך עשויים לתת ביטוי קולני יותר לרגשותיהם, להיות מכונסים בעצמם, כעוסים או מדוכאים. תפקוד הילדים בבית הספר עשוי להידרדר, עשויים להופיע תופעות של הפרעות באכילה ובשינה, אובדן התעניינות בפעילויות שגרמו להם כיף בעבר ועוד. בהתחשב בעוצמת המשבר שחוו וחווים הילדים, תופעות המביעות אבל וכאב הן מצופות ואף נורמטיביות

יותר להנמיך פעילות, להתעלם ואולי אף לשקוע. אך מאידך דווקא האתגר, הקושי והאחריות המשפחתית יכולים להוות גורם מאיץ ומקדם. האבדן והשכול יכולים לגרום לבחינה יותר מעמיקה של החיים. כל רגע נהיה יותר ערכי ומשמעותי, מתחזקת ההבנה כי לא נחיה לעולם ולכן כל כך חשוב לנצל את הזמן בצורה מושכלת. המשל המובא בגמרא במסכת שבת (דף קנג') על הפסוק "בכל עת יהיו בגדיך לבנים וכו'" ממחיש אמת זאת במלואה: חשיבה זו יכולה להביא את בני הזוג להתמקד יחד בעיקר.

הצורך לפתור בעיות, להילחם בתסכול ובייאוש ולעודד את האחרים נותן לזוגיות אתגרים חדשים ועצמה חדשה. האנרגיות השליליות יכולות להיות מנותבות לכיוונים חיוביים של יצירה משותפת ובניין רוחני. דווקא מצבים כל כך קשים ומורכבים גורמים לעיתים לקשר, לחיבור ולתמיכה הדדית. עוצמת ה"ביחד" מקבלת כאן משנה תוקף. ככלל יש לציין כי חיי נישואין שהיו בנויים לכתחילה כראוי ימשיכו כך גם לאחר האבדן ואולי אף יקבלו משנה תוקף. לעומת זאת אם התגלו קשיים בזוגיות בעבר, קיים חשש סביר שאירוע כל כך טראומתי על כל השלכותיו ירחיב פערים ויגרום לריחוק ולניתוק. יחד עם זאת מוכרים מקרים רבים בהם האבדן גרם לטלטול ומהפך- הרחיק את הקרובים וקרם את הרחוקים.

נסיים בתקווה כי הקב"ה יזמן לכולנו אירועי אושר ושמחה אשר מלבד משקלם הסגולי יוכלו לתרום רבות להרמוניה הזוגית המשפחתית ולהגביר אהבה אחוזה שלום ורעות.

ועוד הם מתפקידיו של האב. בהעדר אב, קיים קושי במילוי תפקידים אלו. התחושה היא תחושה של חוסר משפחתי בולט. הילד נותר ללא דמות אב שתשנן עימו את לימודי הגמרא והמשנה, לעיתים אין מי שיכין אותו ללימודי בר המצווה, ילמד איתו בליל שבועות ועוד.

בדידות חברתית: הילד החרדי שהוריו התגרשו הוא בדרך כלל יחידי בקרב קבוצות השווים לו, בדידות זו מקשה על קבלתו החברתית מצד קבוצת השווים מחד, ועל הסתגלותו האישית והחברתית מאידך וזאת בשל הסנקציות החברתיות וחוסר התמיכה החברתית. על חברי המשפחה הגרושה מופעלות לא אחת סנקציות חברתיות המתבטאות בעיקר באי קבלה לבתי ספר מובחרים או בעיות ביצירת שידוכים. בשל כך, ילדים והורים רבים מתביישים בגירושין ומנסים להסתיר עובדה זו. הצורך בהסתרה דורש גם הוא, מאמצים ומשאבים נפשיים רבים. החוויה של ילד חרדי הגדל ללא אב הינה ייחודית בקשיים המתלווים אליה. חוסר היכולת ללכת עם האב לבית הכנסת בתפילות בשבתות, חגים ואף ימות החול נותנת לילד תחושה של בדידות רבה שכן שאר הילדים מגיעים ביחד עם האבות לבית הכנסת, יושבים לידם במהלך התפילה ונעזרים בהם. מלבד תחושת הבדידות קיימת תחושת השוני מהילדים האחרים והבושה בכך שמצבם הייחודי מובלט בכל תפילה,

טקס דתי ואירועים חברתיים בבית הספר ובקהילה מחדש.

סטיגמטיות: אימהות גרושות מהמגזר החרדי מתארות תחושה של התייחסות אליהן ואל משפחתן כאל נשים "מקולקלות", מפונקות שהעדיפו את רווחתן האישית על פני טובת משפחתן. במצב שכזה מתארות הנשים התרחקות מהן ומילדיהן. הן מתארות חשש של משפחות אחרות להזמין את משפחתן לביתן לארוחת שבת או בהזדמנויות אחרות מחשש שהן עלולות לפגוע בשלום הבית, או חלילה להכניס רעיונות חדשים לבתים אחרים. כחלק מתופעת ההתרחקות חשות הנשים שילדים אחרים נמנעים מלבוא לביתם או לשחק עם ילדיהן וזאת בהוראת הוריהם החוששים מכך שילדיהן יבלו עם ילדים אשר ממשפחה גרושה, להיות מקלקלות והן עשויות להיות לא מחונכים.

חוסר קשר עם ההורה האחר: היות ובחירה בגירושין נעשית בדרך כלל בקהילה החרדית במקרים קיצוניים (כגון אלימות במשפחה, חולי נפשי משמעותי וכדומה) הרי שהקשר ההורי מצד בן הזוג שאינו משמורן לוקה לעיתים קרובות בחסר, הסדרי הראייה אינם קבועים במקרה הטוב והיכולת והנכונות לשלם את המזונות נמוכה. לאור עובדות אלו חיים הילדים בחוסר נפשי וחומרי הבא לידי ביטוי בחיי היום יום.

קשיים בשידוכין: בהגיעם לגיל השידוכין נתקלים הילדים במחסום שהינו כמעט בלתי עביר. ערכם ב"שוק" השידוכין נחות והם ייחשבו מראש לבעלי ערך נמוך משמעותית. הם לא יהיו שידוך של לכתחילה של בת חרדית שגרתית בעלת מידות טובות וייחוס סביר. הם יצטרכו להסתפק במועט. המעבר מהיותך בעל ערך גבוה, מוערך ולמדן לבעל ערך נחות יותר בשל היותך בן למשפחה חד הורית עשוי להיות חד. לעיתים מעמד אותו השיג בחור בשנות לימוד של שקידה ועבודת המידות נלקח ממנו עם שינוי המצב המשפחתי. חשוב לציין שהידיעה בדבר היותם בעלי ערך נמוך יותר מחלחל ונמצא בתודעת הילדים כבר מגיל צעיר יחסית ובשל עובדה זאת הם מוטרדים מהעתיד הצפוי להם.

סיוע חברתי וכלכלי: חלק מהנשים הגרושות מתארות מצב בו ארגוני החסד הקהילתיים בקהילה החרדית הידועים כל כך בסיועם לחלש ולנזקק נוטים לסייע פחות לנשים גרושות ולידיהן. הנשים הגרושות חשות שהן ובני משפחתן מצויים בסוף רשימת העדיפויות בעזרה ובסיוע. לתחושתן של הנשים במקרים רבים ההתייחסות השיפוטית אליהן מונעת את ההתייחסות שקיימת במקרים אחרים. מפתיע לשמוע שוב ושוב נשים המתארות קנאה בנשים אלמנות ובילדיהן שזוכים לתמיכה גדולה יותר.

הקשיים שצוינו הינם התמודדות יומיומית של אמהות, ילדים ומשפחות שנקלעו למציאות חיים שנוצרה כתוצאה מסיבות לא רצוניות. אף גבר או אישה לא התחתנו במטרה להתגרש. המציאות נעשית מורכבת עוד יותר כאשר הזוג נהיה משפחה והתהליך כואב וקשה גם כך. הבאנו את תיאור הדברים על מנת להביא לפתיחת הלב והעיניים לבחינת ההתייחסות המסויגת שלנו למשפחות חד הוריות ולילדיהם, להתייחסות רגישה לילד בודד המגיע בגפו לבית כנסת משום שאין אביו יכול להגיע עימו, האם גם כלפי ילדים אלו אנו מפיגנים את מידת הרחמנות וטוב הלב שאנו מפיגנים כלפי ילדים אחרים שהגורל המר להם? עשייה שיש בה סיוע ועזרה במקרים אלו תוך שמירה על גדרי צניעות והלכה כמובן, הינם בגדר חסד של ממש. יהי רצון שנהיה תמיד מן הנותנים ולא מן הנוטלים.

מקורות:
אילון, ע. ופולשר, ע. (1987). תגובת רשרשת ילדים וגירושין. חיפה: נורד.
אלבק, ש. (1990). חיזוק המשפחה הישראלית. חברה ורווחה, י (3), 199-210.
גומבר, ר. (1986). מערכת הערכים של צעירות דתיות חרדיות בפרספקטיבה השוואתית. חיבור לשם קבלת תואר מוסמך. ירושלים: האוניברסיטה העברית.
גפן, ש. (1983). שיפוט ילדים להורים גרושים על ידי מורים ותלמידים. חיבור לשם קבלת תואר מוסמך. רמת גן: בר אילן.

קורס גישור כללי ומשפחתי

באישור ועדת קמא והנהלת בתי המשפט

התכנית תכשיר מגשרים מקצועיים לתפקידי ופעולות גישור בתחום הכללי והמשפחתי. השיעורים מועברים על ידי צוות עורכי דין ומגשרים מיומנים ומקצועיים בתחום. למסיימים בהצלחה תוענק תעודת הסמכה. אפשרות להתמחות ועבודה מעשית בבית המשפט למסיימים בהצלחה.

הלימודים מתקיימים לגברים/נשים בירושלים, במרכז ובצפון.

לפרטים: 03-7160130 02-6321603

נישואין בזמן

מהעבר להווה ובצפייה לעתיד

מר ציון בניטה יועץ נישואין ומשפחה 052-8349055

משברים עשויים להוות גורם מרחיק ומפריד בין בני זוג, אך יחד עם זאת, בהם טמונה האפשרות להגיע להפך הגמור: חיבור, קירבה, וצמיחה של זוגיות חדשה ועמוקה יותר. בתיאור המקרה שלפנינו נפגוש משברים מהעבר שנפגשים עם קשיי ההווה, ויוצרים משבר חדש אך גם הזדמנות לצמיחה מחודשת

דוד ורחל נשואים כעשרים שנה, מגיעים לייעוץ חסרי אונים ועם מחשבה גורלית על כך שהם נמצאים בפרשת דרכים. בני הזוג נמצאים במצב רגשי קשה: כאובים, שחוקים, חסרי אונים, מתוסכלים, וחסרי מוטיבציה ואמונה בתיקון. אפילו פגישת הייעוץ תואמה על ידי אחותה של רחל שאלמלא פנייתה עבורם סביר להניח שהם לא היו פונים כלל לייעוץ. מכירור איתם עלה שנקודת המפנה שהביאה למשבר הייתה סמוך לתקופת פיטוריו של דוד ממקום עבודתו. מאז נכנסה רוח תזזית קשה אל המרחב הזוגי שלהם ובתקופה קצרה נפערה ביניהם תהום שגרמה להם להרגיש כזרים, ומנוכרים וכאובים. רמת המסוכנות של הקשר עלתה פלאים כאשר במהלך מריבה קשה וסוערת איבד דוד את עשתונותיו וניפץ אגרטל בקול רעש גדול, מה שבדיעבד סימל והיה למטאפורה לזוגיות המתנפצת שלהם. תוך כדי הניסיון להבין מה היא עבורם המשמעות של המצב החדש אליו נקלעה הזוגיות שלהם בעקבות חוסר היציבות הכלכלית שנוצרה באופן ישיר מפיטוריו של דוד, עלו בעוצמה גדולה מאוד זיכרונות ילדות קשים גם של דוד וגם של רחל. זיכרונות כאובים אלו שאבו אותם למחוזות רגישים וכואבים והשפיעו בצורה הדדית על רחל סיפרה: "הוריי גרושים

ומסוכסכים, חוויתי בבית אירועים קשים, האווירה בבית תמיד הייתה קשה מנשוא, הרבה צעקות, ואיומים, אלימות פיזית, מילולית ורגשית. הפחד, האימה וחוסר היציבות שלטה בכלל פינה בבית, ובשלב מסוים אימי יצאה מהבית עד לגירושיהם של הוריי. פרידתם של הוריי ורעידת האדמה שהם הביאו לחיי מלווה אותי עד היום. אינני מוכנה לחיות עם אדם שאינו עובד בצורה מסודרת, ממורמר ועצבני, שובר ומאיים", זעקה רחל, "אינני מוכנה לחזור על הסרט הרע הזה שוב!!!" דוד מספר על כך שבגיל תשע נשלח לסעוד את סבתו ומכך שאב סיפוק רב. דמותה של הסבתא השפיעה עליו רבות והעניקה לו אהבה, חום וקבלה ללא תנאי. בגיל 13 הלכה סבתו לבית עולמה, ועל פי תיאורו האובדן הזה פתח אצלו "בור ענק" של חסך וגעגוע, המלוות אותו עד עצם היום הזה. לאחר תקופת הענקה לסבתא חזר למשפחתו שהייתה ברוכת ילדים, עם הורים לא מפרנסים, מה שהוציא אותו מיד אל שוק העבודה בכדי לפרנס את הוריו ואחיו. בתיאורו של דוד את השנים האלו היו הרבה תחושות נעימות של נתינה אין סופית, של כוח, של עוצמה, על היותו המשענת של משפחה שלמה. חוויות אלו צרבו אצל דוד התניה לכך שהיותו "ראוי" תלויה ברמת היכולת שלו להעניק ולטפח. בתפיסה של

שמי: ציון בניטה.
תחום התמחות ועיסוק: יועץ נישואין ומשפחה, מנחה קבוצות ומדריך חתנים.
מדוע בחרת לעסוק בנישואין ומשפחה: תפיסת ערכו של שלום הבית כערך עליון מחד והרצון להעניק עזרה לזולת מאידך.
רגע השיא בחייך המקצועיים: הרגעים שאני מבין שזוג שנישואיו היו בסכנת פירוק מחליט על עבודה ובניה מחדש של הזוגיות.
רגע מתסכל בחייך המקצועיים: כשזוגות לא מוצאים את הדרך לשקם את נישואיהם.
הדמות המשמעותית בחייך: אשתי והילדים שיחיו, ואבי ואימי ז"ל.
הדמות העיקרית שהשפיעה עליך מבחינה מקצועית: פרופ' עמי שקד והרב שמחה כהן.
מי עוד: מר שלמה וינר ויוסף בן בסן, כולם מהסגל האקדמי של מרכז יגנר.
דעתך על נישואין: יצירה אלוקית מדהימה של שני חצאים לא מושלמים הנדרשים להתאחד - אשרי המבין והזוכה!
דעתך על גירושין: פתרון לא רצוי לסכסוכים הפוגע במרקם המשפחתי ובעיקר בילדים.
דעתך על יגנר: שילוב עדין ומדויק של העולם היהודי עם עולמה של האקדמיה.
מה היית רוצה לומר לזוגות נשואים: זכרו שהאפשרות לשביעות רצון מהנישואין נמצאת בידיכם - "מעשיכם יקרבוכם ומעשיכם ירחקוכם".
מה היית רוצה לומר לזוגות העומדים להינשא: הדרך היחידה לשמר ולהעמיק את התחושות הטובות של תחילת הקשר היא על ידי לימוד רציני ומעמיק של יסודות הנישואין כהכנה לנישואין ובמהלך הקשר.
מה החזון שלך: להיות שליח נאמן.
"הוא היה אומר" - אמרה שملווה אותך: "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך".

"לפעמים חלומות לא מתגשמים"

על תהליך של פרידה ממשאלות וחלומות בחיי הנישואין

הרב אליהו בן סימון, יועץ נישואין ומשפחה ופסיכותרפיסט 054-8445421

תשובה:

שהחיים כן מאפשרים לך, ומכל הערכים הסגוליים הנפלאים שתיארת אצל אישך.

אסיים בתיאור מקרה של אשת חינוך דגולה ומצליחה, שהגיעה לייעוץ עקב משבר אישי וזוגי קשה אותו חוותה לאחר שכל ילדיה הבוגרים עזבו את דרך התורה והמצוות בזה אחר זה, מה שגרם לה לשכרון לב גדול ולעצב רב. לאחר שביררנו את התפיסות שלה על מידת אחריותה לגורל ילדיה, ועל המשמעות האישית של מה שקרה, הבנו שחלק גדול מהכאב שלה נובע מכך שהיא עדיין נמצאת במקום של התנגדות פנימית למצב, ובחוסר קבלה של השינויים שנקפו עליה, למרות שהיא יודעת בצורה ברורה שאת הנעשה אין להשיב. בשלב הזה העליתי בפניה את הרעיון של קבלה, ושל אבלות על משאלות וחלומות, והיה נראה שהיא מתחברת מאוד לתפיסה הזו ולפילוסופיית החיים שהיא מציעה. בפגישה הבאה היא סיפרה כיצד היא עשתה "טקס הלוויה", מנטאלי כמובן, למשאלות ולחלומות שגרמו לה לכל כך הרבה סבל וכאב, ושזאת הייתה הדרך שלה להיפרד מהם אחר כבוד. הבכי שלה באותה עת היה עמוק, פנימי ומרטיט, אך היה זה המקום ממנו היא צמחה ונהייתה קשובה לכל הטוב והיפה שהריכונו של עולם הזמין עבורה. אני מאחל לך שתמצאי גם את הרצון ואת הכוחות להיפרד מהחלום שגורם לך לכל כך הרבה שנות סבל ועוגמת נפש, ושמהמקום הזה תתחברי לכל היופי והטוב שקיים בך, באישך, ובכל העולם שלך.

לאחר הכרות עמוקה יותר עם החלום שלך תוכלי להתחיל תהליך של "אבלות" על החלום שכנראה כבר לא ימומש, תוך קבלת מציאות החיים שלך כפי שהיא וראיית הטוב שבה מתוך בחירה מודעת שהחלום שלך איננו אך יש עוד הרבה דברים טובים אחרים שהם חלק מחייך. בהקשר זה אצטט את אמרתו של סנט פרנסיס, האיטלקי שעל שמו קרויה העיר סאן פראנסיסקו, שנשא פעם תפילה האומרת "אלוקים, תן לי את האומץ לשנות את מה שאפשר, את הכוח לקבל את מה שאי אפשר לשנות, ואת החוכמה להבדיל בין השניים".

אחד מהכלים המאפשרים לנו להתמודד עם אבדנים, תסכולים ואכזבות שמזמנים לנו החיים היא היכולת שלנו לבחור לקבל את המציאות כפי שהיא למרות ההתנגדות הפנימית שאנו חווים. בשלב הבא אנו יכולים ל"התאבל" על האובדן שלנו "אבל בריא" כזה שמאפשר לנו לעבד אותו, ולהתרגל לאט לאט לחיות את המצב החדש ממקום מאוזן ורגוע יותר. שלב האבל הוא שלב "בוגר" ומתקדם משלב ההכחשה או הכעס על המצב, והוא מתאפשר אודות הקבלה של המצב כמות שהוא.

ברגע שתבחרי לבחור בקבלה של מציאות חייך וזאת למרות ההתנגדות הפנימית שמלווה אותך באופן טבעי, או אז תוכלי להיכנס לתהליך של אבל על המשאלות שלך שהיו וכנראה שכבר לא יהיו עוד, כך שמתקופת האבל הזו תוכלי לצאת ניוחה ופנויה יותר להתבונן, לאהוב וליהנות, ממה

ראשית אצהיר שאני לא מתכוון להצטרף לעדת "הלא מבינים", אלא אומר לך בקול ברור שאני דווקא כן מביין! ואומר שלדעתי מדובר ברגשות טבעיים ולגיטימיים לחלוטין של אכזבה ותסכול, ברמה שלא מאפשרת לך להתחבר לאיש שלך, כמו "שמגיע לך" בלשונך. העולם הפנימי והרגשי שלנו בנוי על ציפיות, משאלות וחלומות שלנו, ברור לנו שהרצונות והתקוות שלנו הן חלק אינטגרלי מעצמנו ובשרנו, חלק מ"קלסתר הנפש" שלנו. אך עם כל זאת ישנם לעיתים כאלו רצונות הגורמים לנו לאי נוחות ואפילו לסבל, והשאלה היא איך אנו מטפלים בזה. בשלב ראשון אני סבור שנוכח שתעשי איזה שהוא "מסע" אל תוך עצמך ותנסו להבין קצת יותר את ה"מבנה" ואת ה"הגיון" של החלום שלך בבעל "מיוחד". תוכלי לשאול את עצמך למשל מה זה מיוחד בשבילך? למה חשוב לך בעל מיוחד? מה המשמעות של בעל מיוחד עבורך? האם אפשר להגדיר בדרכים נוספות "בעל מיוחד"? ומה זה אומר עלייך שאין לך בעל מיוחד? מה לדעתך אנשים חושבים על "מיוחדותו" של בעלך? שאלות מסוג זה יעזרו לך לברר את המשאלה הלא ממומשת שלך, ובעצם יסייעו לך להבין טוב יותר את "עצמך". ייתכן שכבר בדרך להיכרות שלך עם החלק היותר פנימי של הרצון שלך, יהיה לך קל יותר להתמודד עם האכזבה שלך שכן היא תהיה ברורה לך יותר. את המפגש הזה עם עצמך תוכלי לעשות בכוחות עצמך ובאם תרגישי צורך תוכלי להיעזר בכישוריו של איש מקצוע רלוונטי.

שאלה

אני נשואה כעשר שנים לאדם טוב וישר, צנוע ופשוט, בעל לב טוב ומידות טובות. הוא מכבד אותי מאוד, הוא דואג ואכפתי, ובכלל אני בשבילו משהוא מיוחד וממש אין לי שום "תלונות" עליו מה שיוצר מצב של לכאורה היא השלמות. אבל לאחר כל השנים האלו אני מבינה יותר ויותר שהקושי שלי להתחבר אליו הוא בגלל אכזבה גדולה שלי מזה שבחרתי בבעל שהוא אמנם טוב, אבל פשוט מדי! אני תמיד חלמתי על בעל תלמיד חכם, או אדם בעל השפעה, איש חריף ושנון, בקיצור רציתי מישהו "מיוחד", והנה אני חיה לי עם אדם "רגיל", בלי שום "ברק"... אני יודעת שאני נשמעת נורא, ואני כבר רואה בעיני רוחי את אלו שיצקצקו בלשונם ויאמרו "שתשמח כמה שיש לך", או "הרבה היו רוצות בעלים פשוטים אבל טובים", "העיקר המידות" שאלו המשפטים ששמעתי כשהעזתי לשותף במצוקה שלי בדרך כזו או אחרת, אבל מה אעשה ואלו הם "הצרות" שלי, וכשאני רואה נשים שזכו בבעלים בולטים ודומיננטיים, אני חשה אי נוחות גדולה בשל התזכורת המוחשית לפספוס שלי ועוד יותר קשה לי להרגיש קרובה מבחינה רגשית לבעלי, למרות שאני רוצה מאוד להרגיש כלפיו רגשות טבעיים ופשוטים כמו שמגיע לו. הבעיה היותר גדולה לדעתי היא שאני לא חושבת שיש פתרון לקושי שלי שכן להיפרד לא בא בחשבון ולהפוך אותו למישהו אחר גם לא שייך מה שגורם לי לתחושה של חוסר אונים ולהעצמה של התסכול שלי האם בכל זאת יש איזה שהוא פתרון למצוקה שלי?

ילדים ונוער בסיכון בשיתוף עמותת אל"י (אגודה להגנת הילד) ומכללת תל אביב

הכשרת אנשי מקצוע לעבודה עם ילדים ובני נוער בסיכון ובני משפחותיהם תוך העמקת הידע התאורטי והקליני. בקורס יושם דגש על האספקטים הייחודיים שבטיפול בילדים בכלל וילדים שהם קרבנות לפגיעה בפרט.

02-6321609

הלימודים מתקיימים במכללת תל אביב לנשים בשעות הבוקר ולגברים בשעות הערב

"בת מלך"

מקלט לנשים מוכות חרדיות 1-800-292-333

עם התחזקותה, תוכל להתמודד טוב יותר במערכת היחסים עם בעלה והיא מעוניינת לנסות ולשוב אליו בתנאייה שלה. לאחר חודשים אחדים תוך שיתוף פעולה של צוות המקלט והרב של בני הזוג, גובש הסכם שלום בית. בהסכם התחייב הבעל שלא לנקוט בשום סוג של אלימות כלפי מירב והילדים ולנהוג כלפיהם בכבוד, סוכם כי הרב יפקח על מילוי התחייבויות הבעל שבהסכם ובמידה ולא יקיימם הבטיח הבעל לתת למירב גט ללא עיכוב.

מירב חזרה לבעלה שלא אפשר לה להיות בקשר עם צוות המקלט. גם הפגישות עם הרב פחתו במהירות, עד שהופסקו לחלוטין. אף אחד מסעיפי ההסכם לא כובד. פחות משנה לאחר מכן, כשהיא חובקת ילד נוסף, ברה מירב מהבית, שהאלימות בו לא רק שלא פחתה אלא הלכה והחמירה מאד. הפעם ניכרה הפגיעה גם בילדים שהפכו לתוקפניים ביותר. מירב שבה למקלט שנית כשהיא למודת סבל ומבינה שגם ילדיה, הם קרבנות ישירים של האלימות הפיזית והנפשית. צוות המקלט עטף את מירב וילדיה באהבה והשיפור אצל מירב וילדיה הורגש כבר לאחר ימים אחדים. זמן קצר לאחר מכן שכרה מירב דירה עצמאית בקהילה, צוות המקלט הפנה אותה להמשך טפול במקום מגוריה וממשיך ללוותה ולתמוך בה, גם לאחר העזיבה. מירב המשיכה להיעזר בשרותי הסיוע המשפטי של בת מלך ללא תשלום, ולבסוף קבלה את הגט המיוחל. בהמשך מירב שבה לעבוד כמורה, מה שנמנע ממנה ע"י בעלה במשך כל שנות נישואיהם כחלק מדפוסי התנהגותו האלימה. מידי שנה ביום ההולדת שלה, נוסעת העו"ס של המקלט לבקר את מירב, בידה מתנה ובליבה אהבה גדולה. הביקור הוא תזכורת מתמדת למירב, האישה החזקה, ש'נולדה מחדש' במקלט.

הנסיבות הובילו אותה להינשא בכל זאת. שבוע בלבד לאחר החתונה, החלה האלימות. בעלה של מירב כינה אותה בשמות איומים, קלל וכלא אותה בבית למשך שעות ארוכות. האלימות הפיזית החלה בהריונה השני של מירב. בעלה הכה אותה בחזקה וזרק עליה חפצים מכל הבא ליד. כשנולד התינוק, התברר כי הוא סובל ממום בליבו ובעלה האשים אותה בכך שהתינוק נולד חולה והחמיר עוד יותר את התנהגותו האלימה, וכעת ספגה מירב את המכות גם בשעה שהחזיקה בזרועותיה את הילדים.

מירב הסתירה את מצבה הקשה ממשפחתה ולא שתפה אותם במסכת ההתעללות הקשה שעברה, ורק לאחר שבעלה ניתק אותה ממשפחתה ומנע ממנה כל קשר עימם, חשדו שמשוהו אינו כשורה. וכששוחחו עם מירב והבינו את גודל הטררגדיה, חשפו את סודה והפנו אותה למקלט של בת מלך.

במקלט בת מלך, חשה מירב בטוחה לראשונה מאז נישואיה. סוף סוף הרשתה לעצמה להרפות מילדיה. שוב לא חששה לגורלם, אם לא יהיו צמודים אליה. הילדים שיצאו בפעם הראשונה בחייהם מהבית, הסתערו בהתרגשות על גן השעשועים שבחצר המקלט. מירב וילדיה חובקו בחום ע"י צוות המקלט. הילדים זכו לטפול מיוחד באמצעות בעלי חיים בפינת החי בחצר המקלט, ומירב השתתפה בשיחות טיפוליות אישיות וקבוצתיות. הביטחון העצמי של מירב גבר בהדרגה, היא החלה לטפח את עצמה, פיזית ומנטאלית. ביום ההולדת שערכו לה הנשים והצוות במקלט אמרה "סוף סוף אני מרגישה בן אדם יותר מזה, אישה חזקה".

לאור מערכת החיים עליהם התחנכה, המחשבה לחיות בנפרד מבעלה, נראתה לה בלתי אפשרית. היא החליטה שכעת,

"שתדלנות" עדינה ורגישה.

באיזו דרך הרבנים משתפים איתכם פעולה?

כשהקמנו את העמותה התייעצנו רבות עם הרב בקשי דורון מי שהיה הרב הראשי לישראל, שהכיר את התופעה מעבודתו בבית הדין והוא עודד אותנו ונתן לנו את ברכת הדרך. הרבנים מאז ומעולם היו ה"עובדים הסוציאליים" של הקהילה, הרבה מאוד פעמים מגיע אל הרב מידע על כך שבמשפחה מסוימת ישנה אלימות, ואכן יותר ויותר רבנים ששומעים עלינו מפנים אלינו מקרים.

האם יש ציבור או חברה שאצלם אין את התופעה של אלימות במשפחה?

לצערנו המגיפה הזו לא פוסחת על אף קהילה והיא נמצאת אצל כל המעמדות ואצל נושאי תפקידים מכובדים. האלימות לא קשורה למצב סוציו אקונומי ולא לרמת ההשכלה של המעורבים בה.

מה הייתם רוצים לומר לנשים הסובלות מאלימות במשפחה?

מילה אחת - לטפלו! באופן עקרוני אנחנו יכולים לומר שאם הייתה פעם אחת אלימות תהיה גם פעם שנייה ושלישית והעניין יהפוך להיות חלק מ"שגרת החיים". ישנם מקרים רבים בהם היה ניתן לטפל באלימות במשפחה אבל תיקון כזה יכול להתקיים רק על ידי טיפול מקצועי מהגורמים המוכשרים לכך.

כחלק מההכרות עם "בת מלך" אנחנו מבקשים לספר את סיפורה של אחת הנשים שנעזרו בבת מלך ושבסיעתא דשמיא ובמאמצים רבים הצליחה לצאת ממעגל האלימות לחיים רגועים שלווים ומכובדים.

מירב בת 25, אם ל-2 ילדים שהתה במקלט שמונה חודשים. למירב היו הסתייגויות מבעלה, עוד לפני נישואיהם אך

מותת "בת מלך" מפעילה משנת תשנ"ו (1995) מערך של סיוע והגנה לנשים דתיות וחרדיות נפגעות אלימות פיזית ונפשית על ידי בעליהן. בשיחה שערכנו עם מנכ"ל העמותה ומייסדה, הרב נח קורמן ביקשנו ללמוד על הפעילות ועל תפיסת העולם העומדת מאחורי "בת מלך".

מתי נשים נזקקות לפנות למקלט לנשים מוכות?

בכל חודש מגיעים למעלה ממאה פניות של נשים במצוקה עקב "אלימות במשפחה". לחלקן אנו עוזרים בהכוונה למוסדות רלוונטיים או בסיוע משפטי. ישנן נשים שנמצאות בסכנת חיים בביתן כך שהמקלט עבורן הוא "מקלט" במובנו הבסיסי ביותר אך יש נשים שנמצאות כל כך עמוק בתוך הפחד והייאוש עד שאינן מסוגלות לעזוב את הבית ולצאת בעצמן ממעגל האלימות, להן צריך להעניק ראשית כל חיזוק ותמיכה נפשית.

מה עושים ב"מקלט לנשים מוכות"?

בראש ובראשונה הנשים מקבלות תמיכה וסיוע נפשי מאנשי מקצוע מתאימים. מדובר בנשים שכבודן הושפל הזקוקות להעצמה אישית ולטיפוח הביטחון העצמי והיכולת שלהן להיות עצמאיות. אנו דואגים להן גם לרכישת מקצוע אם צריך ולהשתלבות בחיים שאחרי המקלט.

מהם המאפיינים המיוחדים למקלט לנשים דתיות - חרדיות לעומת מקלטים המיועדים לכלל האוכלוסייה?

מעבר לאווירה הכללית, במקלטים מוחזקים מספר גדול של ילדים ביחס למקלטים אחרים. השילוב של הילדים אצלנו עדין ומורכב שכן אי אפשר לשלוח את הילדים לביה"ס הקרוב למקלט אלא עלינו להתאים כל מוסד חינוכי לסגנון ולזרם אילו משתייכת משפחתו מה שמצריך עבודת

תורתך אומנותך?
באפשרותך להתפרנס בכבוד!
לרפוש התמחות תורנית מבוקשת
שיש בצידה פרנסה ותחומה לקהילה

בעלת אינטליגנציה גבוהה?
בואו לרכוש מקצוע עם נשמה!

מפקחי מקוואות 🔍

הכשרה למפקחי מקוואות תוך שימת דגש על הידע ההלכתי, מעשי ופראקטי בשיתוף בית ההוראה "מעין הטוהר" וביה"ד הארצי למקוואות בשיתוף הרה"ל.

עריכת חופה וקידושין 📄

לימודים עיוניים, חזרות ופראקטיקה והכנה מקצועית לבחינות של הרה"ל

בוררים כהלכה ⚖️

הכשרת בוררים כלליים ומתמחים במעמד האישי על פי ההלכה וחוק הבוררים תשכ"ח.

טוענים רבניים ⚖️

לימודים מקיפים בחומר הרלבנטי לצורך הכשרה והכנה לבחינות של הנהלת בתי הדין הרבניים בישראל. הכשרה לייצוג בבתי הדין הרבניים תוך הכנה ולימוד של נושאים מעשיים לעבודה יום יומית בבתי הדין.

רבנים משיבים 📄

הכשרת רבנים משבים למענה וליווי הלכתי המשיק לתחומי ייעוץ לפרט ולמשפחה.

ייעוץ נישואין ומשפחה 🏡

בחסות היחידה ללימודי המשך, ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוני' בר אילן.

פסיכותרפיה אינטגרטיבית 🏫

טיפול פרטני מתוך אוריינטציה אינטגרטיבית המשלבת גישות טיפוליות בפסיכותרפיה. בחסות מרסי קולג', ארה"ב.

הנחיית נישואין ומשפחה (620 ש"ל) 🏫

הנחיה זוגית, פרטנית וקבוצתית בשילוב לימודים עיוניים ועבודה מעשית מודרכת.
* באישור שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי) במשרד החינוך

מנחי הורים חינוכיים (התמחות שניה) 🏫

הנחיה חינוכית מערכתית עם הורים תוך התמקדות בקשר למערכות חינוך וקהילה לשם פיתוח ושיפור כישורים ומומנויות להורות בונה ומעשירה.
* באישור שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי) במשרד החינוך

הדרכת נישואין 🏡

הכשרה והכנה לחיי נישואין ולשנה הראשונה מהיבט הלכתי, מקצועי ותורני, לצורך מניעת משברים עתידיים ובניית חיי נישואין יציבים ומועילים באישור הרבנות הראשית לישראל.

* הלימודים מתקיימים באישור בית ההוראה "חקת המשפט" בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א.
* בוגרי המרכז זכאים לקבלת הכרה לתואר אקדמי על ידי אוניברסיטאות בינלאומיות מוכרות.
* לימודים לנשים/גברים בירושלים, במרכז בצפון.

לפרטים והרשמה: 02-6321600

WWW.YNR.ORG.IL WWW.MISHPAT-IVRI.CO.IL

מוקד י.נ.ר. - המוקד הארצי התנדבותי להפניות לייעוץ אישי זוגי ומשפחתי למומחים מומלצים על ידי גדולי תורה.

ייעוץ והנחיה לשלום בית | טיפול משפחתי | ייעוץ חינוכי | טיפול פרטני | ייעוץ הלכתי שע"י בית ההוראה "חוקת המשפט" בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א | סיוע הלכתי בענייני בית דין רבניים בישראל
♦ מומחים בפריסה ארצית
♦ אפשרות להפניות למתמחים ללא תשלום.

טלפון: 1-700-5000-65

